Ára: 200 FORINT

74. évf. 4. szám 2019. március 1.
Ádár 1.24. 5779.

ELET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Magyarország külgazdasági képviseletet nyit Jeruzsálemben

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége üdvözli azt a döntést, hogy a magyar kormány külgazdasági képviseletet nyit Dávid király városában.

Külgazdasági képviseletet nyit a magyar kormány Jeruzsálemben, ami újabb előrelépés lesz a magyar–izraeli kapcsolatok szorosabbra fűzésében – mondta *Orbán Viktor* miniszterelnök Jeruzsálemben. A magyar kormányfő hozzátette: Magyarország támogatja a helyi zsidó közösségeket, és remélhetőleg az eddigi legjobb Maccabi Játékokat rendezik meg hamarosan Budapesten.

A gazdasági együttműködésről szólva a miniszterelnök kiemelte, hogy a Magyarországon tevékenykedő kétszáztíz izraeli cég komoly jelenlétet bizonyít, és fokozni szeretnék a két ország együttműködését az innovatív technológiák területén. Orbán Viktor kitért arra is: idén ünnepeljük a magyar–izraeli diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 30. évfordulóját.

A jeruzsálemi külgazdasági képviselet megnyitásának bejelentése fontos lépés a közép-európai régió legnagyobb zsidó szervezete, a Mazsihisz számára is, hiszen a térség politikai súlyának növekedése és Izraelhez fűződő kapcsolatainak elmélyítése Magyarország és így a magyar zsidóság érdeke.

A magyar vezetés bátor döntése – amelyre a Mazsihisz évekkel ezelőtt már javaslatot tett – diplomáciai siker a két ország számára, ezért büszkék vagyunk rá.

Jeruzsálem a zsidó nép fővárosa volt már 3000 évvel ezelőtt, Dávid király idejében is, és a Mazsihisz bízik abban, hogy a most bejelentett fejlemény az első lépés azon az úton, amely a magyar nagykövetség Jeruzsálembe költöztetéséhez vezet.

Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök háláját fejezte ki, hogy Magyarország külgazdasági képviseletet nyit Jeruzsálemben. A kormányfő ezt fontos gesztusként értékelte.

LEBOVITS IMRE 90!

Zuglói otthonában kerestük fel Lebovits Imrét, a közösségi embert, a magyar holokauszt témájában megkerülhetetlen túlélőt. Zsinagógajáró, pedig mennyien fordultak el Istentől, templomtól olyanok, akik akár csak a felét átszenvedték mindannak, amit ő! Boldog születésnapot kívánunk neki bis 120, ahogy mondani szoktuk!

– Hja, igen! Ennek az lehet az oka, hogy ha „rászállok” egy témára, pontosabban egy emberre, akinek lehetősége volt akár miniszteri, akár keretlegényi beosztásban embereket menteni, addig járom az illetékesekhez vezető utat, amíg nem fogadnak. Amíg nem hallgatnak meg. Nem tágítok! Akár tízszer is elmegyek, mert azok emlékét meg kell örökíteni!

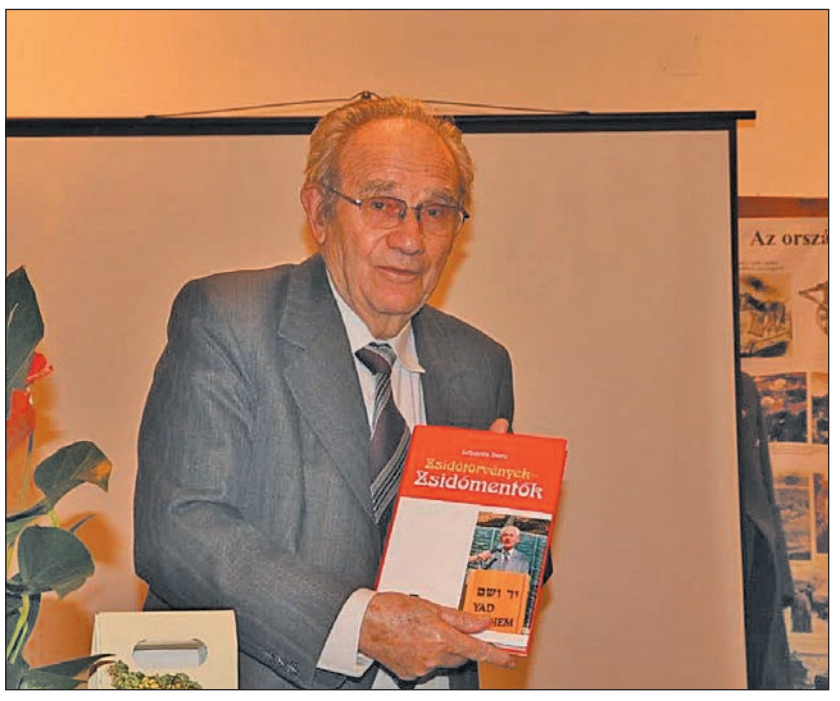

– A műegyetemi professzorság utáni nyugdíjas évtizedeit is munkával töltötte Imre bácsi. Mivel?

– Évtizedek óta a soá témában a „másik oldalon” állok.

– Ez mit jelent?

– Azt, hogy míg mások a szenvedéstörténettel foglalkoznak, én az embermentőket kutattam fel, és könyvekben, újságcikkekben, élőszóban érdemeikről tájékoztatom az utókort.

– Sokan voltak?

– Ha a mártírok számához mérjük, kevesen. Ha az életüket kockára tevők szemszögéből, sokan.

– Az Imre bácsihoz közel állók (nem a család!) kullancsnak nevezik.

– Eredmény?

– Nem szeretnék dicsekedni, de a Jad Vasem Intézet több esetben az én bizonyítékaim alapján tüntetett ki még élő vagy posztumusz hőst.

– Elismerések?

– Vannak. Tiszafüred díszpolgári címére büszke vagyok, a Mazsihisz a zsidóságért végzett tevékenységemet díszplakettel ismerte el – hadd ne soroljam.

– Ha jól tudom, Németországban is járt, „ezúttal” túlélőként.

– Nem csak ott. Rendszeresen tartok előadásokat fiataloknak, ki tudja, meddig hallhatnak még „első kézből” a holokausztról.

– Imre bácsi! További gyümölcsöző éveket mindannyiunk épülésére!

Kardos Péter

Az EZSK föllép a megosztás és a szélsőségek ellen

A 24 országot képviselő Európai Zsidó Kongresszus lényeges, elvi döntést hozott az európai zsidó közösségek megosztására tett kísérletek ellen.

Több fontos, részben magyar vonatkozású határozatot is elfogadtak az Európai Zsidó Kongresszus legutóbbi brüsszeli végrehajtó bizottsági ülésén. Miután *Heisler András,* a Mazsihisz elnöke beszámolt a magyarországi zsidó közösség helyzetéről, a 24 országot képviselő testület lényeges, elvi döntést hozott az európai zsidó közösségek megosztására tett kísérletek ellen.

A bizottsági ülésen elítélték a nem reprezentatív zsidó szervezetek félrevezető képviseleti tevékenységét, amely egyaránt zavart okoz a kormányzati és törvényhozási szinten, valamint a zsidó közéleten belül. A kontinens több országában hasonló tendenciák figyelhetők meg, mint Magyarországon, ezért kiemelték: e jelenség európai szinten is jelentkező kihívás. A határozatot leginkább a rohamosan terjeszkedő chábád mozgalom törekvései indokolták, amelyek a kontinens több országában komolyan veszélyeztetik a tradicionális, történelmileg beágyazott zsidó közösségek érdekképviseleti munkáját.

Egy másik határozatban felkérték a tagszervezeteket, hogy tartózkodjanak mindenfajta kapcsolattartástól a szélsőséges politikai pártokkal, és utasítsák el mind a szélsőjobboldali, mind a szélsőbaloldali antiszemita és Izrael-ellenes pártokat és politikusokat. A határozat nem nevesíti a pártokat, de a vita során felmerült a francia Nemzeti Front, az osztrák Szabadságpárt és a magyar Jobbik neve.

Nagy beruházások előtt a Szeretetkórház

Legkésőbb március elejéig megérkezik a Mazsihisz budapesti Szeretetkórházának számlájára az a 2,5 milliárd forintos állami támogatás, amely az intézményben megvalósuló fejlesztési projekt idei ütemezése. Deutsch Zsuzsanna orvos igazgató közölte: a kormányzati támogatás odaítélésében nagy szerepet játszott a Mazsihisz vezetése.

Egy hároméves korszerűsítési projekt révén teljes egészében megújul a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének fenntartásában működő Amerikai úti Szeretetkórház. A Közép-Európában különlegesnek számító intézményben – amely az elmúlt esztendőkben oktatókórház minősítést kapott – régiós gerontológiai központot alakítanak ki, ennek keretében korszerűsítik a kórtermeket, a műszerparkot, az informatikai eszközöket, fejlesztik az egészségügyi ellátást és a lelki gondozást.

A kórház épületének egy műemlék jellegű, kevéssé ismert oldala

A beruházásról *Deutsch Zsuzsanna* orvos igazgató érdeklődésünkre azt mondta: az összesen csaknem 5 milliárdos beruházás az egyházi fenntartású egészségügyi intézmények fejlesztésének keretében valósul meg. Ezek a Budai Irgalmasrendi Kórház, a Budapesti Szent Ferenc Kórház, a Magyar Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza és a Mazsihisz Szeretetkórháza. A létesítmények együttműködését az Egyházi Kórházak Egyesülése segíti és támogatja. Deutsch Zsuzsanna hozzátette: az egyházi kórházak a születéstől az élet végéig fölosztották egymás között a betegellátás különböző ágait, így – több évtizedes profiljának megfelelően – a Mazsihisz kórháza végzi az időskori, gerontológiai ápolást. Az igazgató elmondása szerint a beruházás eredményeként a 21. századi követelményeknek megfelelő körülmények lesznek, így például a gyógyító nemcsak igen pozitívan állt hozzá a fejlesztési elképzeléseikhez, de konkrétan is támogatták a beruházást. Mint fogalmazott, Heisler András erről a projektről 2017-ben *Orbán Viktor* miniszterelnökkel egyeztetett, aminek eredményeképpen a kormányfő támogatásáról biztosította a projektet. Valójában ez volt az a mozzanat, amitől számítva a fejlesztési folyamat érdemben elindulhatott, és a kórház szakmai álmai valósággá válhattak. A Mazsihisz elnöke múlt decemberben *Latorcai Csaba* államtitkárnál egyengette a Szeretetkórház fejlesztési ügyét, így idén januárban az intézmény megkapta a pénzügyi támogatásra vonatkozó kormányzati vállalás dokumentumait.

Szinai T. József gazdasági igazgató a beruházás konkrét összegéről elmondta: a támogatás mindösszesen 4,8 milliárd forint, ebből idén március 8-ig 2,5 milliárd forint érkezik. Hozzátette: a korszerűsítés révén magasabb szintet szeretnének elérni az egészségpénztári finanszírozásban is: jelenleg 2-es szintű rehabilitációt működtetnek, de szeretnék elérni a legmagasabb, 3-as szintű finanszírozást.

Kácsor Zsolt/mazsihisz.hu

Elfogadta a kormány az antiszemitizmus szigorító újraértelmezését

A Nemzetközi Holokauszt Megemlékezési Szövetség (IHRA) által kidolgozott antiszemitizmus-definíció alkalmazásának előmozdításáról határozott a kormány. Az erről szóló kormányhatározat a Magyar Közlönyben jelent meg.

Ebben rögzítik, a kormány kiemelt feladatának tekinti, hogy minél szélesebb körben megismertesse a zsidóság történelmét és hagyományait, „mivel meggyőződése, hogy ezen ismeretek terjesztése lehetőséget ad az antiszemitizmus és az ehhez kapcsolódó negatív nézetek visszaszorítására is". A kormány emlékeztet továbbá arra, hogy „zsidó polgártársaink méltóságának és biztonságának védelme érdekében politikájában zéró toleranciát hirdetett az antiszemita jelenségekkel és megnyilvánulásokkal szemben".

A kormány egyetért azzal és támogatja, hogy az állami és nem állami oktatási intézményekben az antiszemitizmussal kapcsolatos történelmi tényeket és jelenségeket objektív megvilágításban, a legszélesebb körben ismertessék, ezzel is erősítve az antiszemitizmus elleni küzdelmet.

A kormány egyetért azzal is, hogy a Nemzetközi Holokauszt Megemlékezési Szövetség által kidolgozott antiszemitizmus-definíció megfelelően irányadó az antiszemitizmus elleni küzdelemben – tették hozzá.

Mindezek nyomán – többek között – az emberi erőforrások miniszterének meg kell vizsgálnia „a Nemzetközi Holokauszt Megemlékezési Szövetség által kidolgozott antiszemitizmus-definíciónak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló Emmi-rendeletbe, illetve a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanár szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló Emmi-rendeletbe való beillesztésének lehetőségét", és erről jelentést kell a kormány elé terjesztenie.

A kormányhatározat egyebek mellett azt is rögzíti, hogy a legfőbb ügyésznek és az Országos Bírósági Hivatal elnökének meg kell vizsgálnia a Nemzetközi Holokauszt Megemlékezési Szövetség által kidolgozott antiszemitizmus-definíció beillesztésének lehetőségét a bírák és ügyészek képzésébe. *(MTI)*

Ezer zsidó gyerek, nő és férfi tömegsírjára bukkantak Fehéroroszországban

A második világháborús belarusz gettóban 28.000 embert öltek meg a nácik.

Egy luxusapartmanház és bevásárlóközpont építése közben 1000 zsidó gyermek, nő és férfi maradványaira bukkantak a fehéroroszországi Bresztben, a lengyel határhoz közel. Eddig 600 ember tetemét szállították el a hatóságok, és naponta legalább 40 új csontváz kerül elő a tömegsírból. A csontokon golyó okozta sérüléseket találtak. Az áldozatokat egy második világháborús gettóban végezhették ki, ahol 1941 és 1942 között 28.000 zsidót tartottak fogva a nácik. Közülük 17 ezret biztosan agyonlőttek 1942 októberében a Bronaja Gora vasútállomás mellett.

Az építkezést leállították, amíg tart a feltárás. Két tömegsírt találtak, az elsőn már hetek óta dolgoznak, a másodikban még nem sejtik, hány holttest lehet. Breszt városában utoljára 1970-ben bukkantak hasonlóra, akkor a holokauszt 300 áldozatát temették újra, 1950-ben pedig 600 zsidó földi maradványait szállították át egy temetőbe. *Alexander Rogacsuk* kormányzó hamarosan találkozik a helyi zsidó közösség képviselőivel, tárgyal velük a most megtalált csontok áthelyezéséről a Szevorne sírkertbe.

Farmosi Nóra/Globoport

Veszélyesebb az antiszemitizmusnál

2011 és 2015 után ismét az európai zsidó vezetők körében végzett felmérést a Joint. Leginkább arra voltak kíváncsiak, hogy mit látnak a legfőbb veszélyforrásnak és hogyan állnak Izraelhez az egyes kilék vezetői.

A felmérés folyamán online kerestek fel közösségi vezetőket (10 nyelvre fordították le a kérdőívet). 29 országból 893-an válaszoltak.

„Az alábbiak közül melyik fenyegeti legsúlyosabban országában a zsidó közösség jövőjét" kérdésre a többség, 66 százalék azt a választ adta, hogy „eliidegenednek a zsidók saját közösségüktől", azonban mindössze egy százalékponttal maradt le a „demográfiai csökkenés". (A kérdésre 15 lehetséges válasz volt, amiből többet is meg lehetett jelölni). 5 másik válaszlehetőség is 50% felett szerepelt a vizsgálatban. A válaszadók 62 százaléka úgy véli, hogy „a közösség tagjai elkötelezettségének hiánya" (62%), a „zsidó szervezetek gyengesége / a megújulás hiánya" (60%), a „tudatlanság / elhanyagolható tudás a judaizmusról" (56%), az „antiszemitizmus" (56%), valamint a „vezetés eredményességének hiánya" (51%) jelentik a jövőre nézve a legnagyobb veszélyt. (A válaszok megoszlását ld. a képen.)

A kutatásból az is kiderült, hogy a zsidó vezetők 2018-ban sokkal jobban támogatták Izraelt, mint három évvel korábban. 2015-ben azzal az állítással, hogy „Teljes mértékben támogatom Izraelt függetlenül attól, hogy kormánya hogy viselkedik", a válaszadók 28%-a erősen értett egyet, 28% inkább egyetértett, 26% inkább nem értett egyet és 15% erősen nem értett egyet. A tavalyi felmérés ugyanezen kijelentésével a válaszadók 36 százaléka erősen egyetértett, 32 százalék inkább egyetértett, 19 százalék inkább nem értett egyet, míg 11 százalék erősen nem értett egyet.

A felmérés szerint sok közösségi vezető gondolja úgy, hogy szükség van a közösségekben az Izraelről folytatott nyílt politikai vitákra.

Zsblog

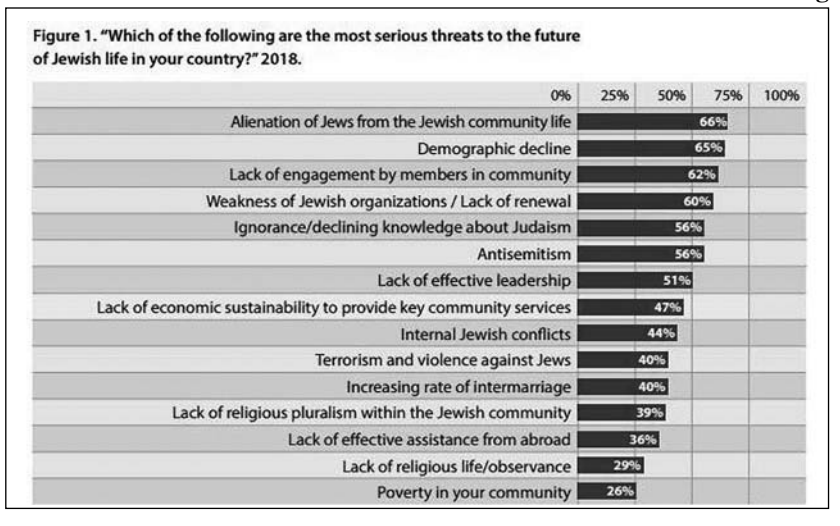

Tájékoztató a zsidó hitoktatásra történő beíratás rendjéről

(Levél az érintett családok részére)

Tisztelt Szülők!

Közeledik az iskolába lépés ideje, s ilyenkor már minden családban nagy izgalommal tervezik az első osztályba lépő gyermekek sorsát. A beíratás várható időpontja **2019. április hónap folyamán lesz**.

Felhívjuk szíves figyelmüket arra, hogy a jelenleg érvényes köznevelési törvény lehetőséget ad arra, hogy a „Hit- és erkölcstan" tárgy oktatása keretében a gyermekek az iskolában **zsidó hitoktatásban** részesüljenek, amelyet a Mazsihisz Oktatási Osztálya szervez. Évek óta növekvő létszámban oktatjuk – az iskolák órarendjéhez igazodóan – az érdeklődő gyerekeket. Az órákat a zsidó hittudományban jártas, a hagyományrendszert pontosan ismerő, a hitoktatás módszereit kiválóan alkalmazó szakemberek tartják, akik diplomájukat az ORZSE szervezésében szerezték meg. A foglalkozások az életkorhoz igazodnak.

Amennyiben szülőként első osztályos gyermekük részére a zsidó hitoktatást választják, akkor ezt kérjük, jelezzék az iskolai beiratkozás alkalmával a beírást végző pedagógusnak.

Figyelem!

A felsőbb osztályban tanuló diákoknak is lehetőségük van bekapcsolódni a zsidó hitoktatásba. Ebben az esetben a szülőknek az iskola igazgatójánál kell május hó folyamán ez irányú szándékukat bejelenteniük. Az iskolák a beiratkozottak névsorát összegyűjtve küldik meg osztályunkra. Így indulhat zökkenőmentesen a hitoktatás a 2019/20. tanévben.

Bővebb információért forduljanak hozzánk, levelüket az oktatas@mazsihisz.hu címre juttassák el. Megtisztelő bizalmukat előre is köszönjük.

Csillag Ferenc
Mazsihisz
Oktatási Osztály vezetője

MUSZ

1939-ben született meg a honvédelemről szóló 1939. évi törvénycikk, amely megágyazott a magyar zsidóságot sújtó, fegyver és egyenruha nélküli hadkötelezettségnek, a dicstelen és gyászos munkaszolgálatnak. 39. március 11-én hirdették ki a törvényt, azon a napon lépett hatályba. A preambuluma (bevezetője) úgy szólt:

„A honvédelem a legszentebb állampolgári kötelesség, amelyet mindenkinek önfeláldozásig kell teljesítenie."

Nincs is e mondattal semmi gond, a hazát meg kell védeni. De a törvény egyes részleteiről, a szellemében született későbbi jogszabályokról, melyek a munkaszolgálat végrehajtatásáról rendelkeztek – már nem beszélhetünk ilyen pátosszal.

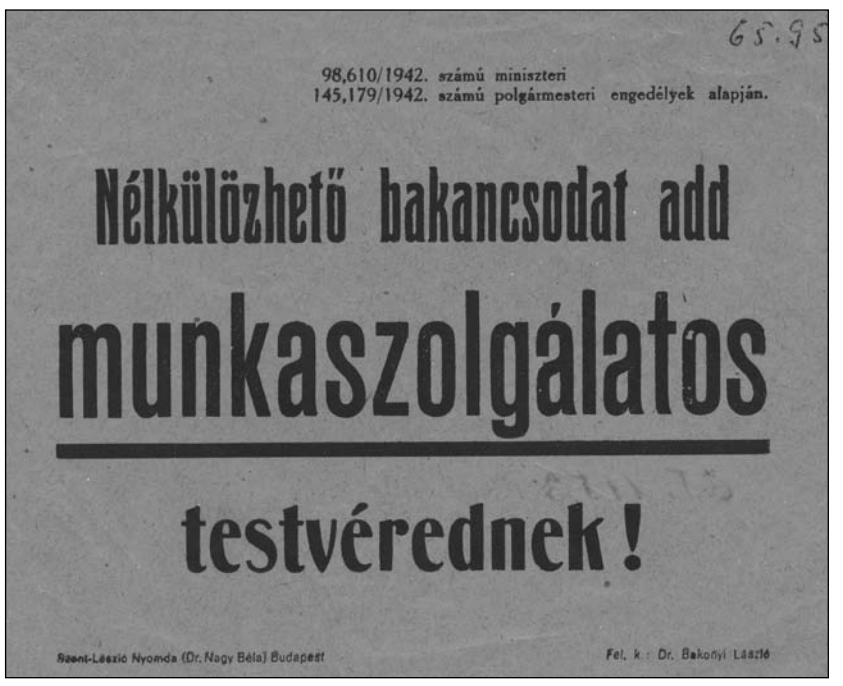
65.95

98,610/1942. számú miniszteri
145,179/1942. számú polgármesteri engedélyek alapján.

Nélkülözhető bakancsodat add munkaszolgálatos testvérednek!

Szent-László Nyomda (Dr. Nagy Béla) Budapest — Fel. k.: Dr. Bakonyi László

Nincs itt hely a muszos zsidó – vagy önkényesen annak minősített – áldozatok hosszú névsorát felidézni. Van számtalan memoár, tanulmány, film, interjú – bár ne lennének! De vannak, sajnos. És akkor is lesznek, ha már elfogynak a túlélők, és az utódnemzedék alig-alig vagy már nem is foglalkozik emlékezéssel, emlékeztetéssel.

A MILEV oldalán és az Egyenlőség negyvenes évekbeli számaiban fedeztem fel bizonyos egykori röplapokat, néhány hirdetményt, felhívást.

44 januárjában jelent meg például a lapban:

„Mi vagyunk a felelősek, ha a munkaszolgálatosnak nincs ruhája. Küldtél-e már pénzt téli felszerelésre? Ha nem küldtél, küldjél gyorsan, beállott a hideg, nincs ruhája a munkaszolgálatosnak. Pénz- és ruhaküldés most a te legsürgősebb kötelességed! Most pénzre és ruhára van szükség. Hadviseltek Bizottsága."

Egy apróhirdetés is a témához illik:

„Bakancsba lábmelegítő és kesztyű. Sternné, Aradi u.17."

És ilyen felhívás is olvasható az egyik röplapon:

„Nélkülözhető bakancsodat add munkaszolgálatos testvérednek."

Az egyik gyűjtést szorgalmazó röplapon az olvasható, hogy

„Egy muszos testvérünk sem maradhat házatlanul."

Őszintén bevallom, elsőre nem úgy olvastam, hogy *házatlanul,* hanem úgy, hogy *hazátlanul...*

A Hadviseltek Bizottsága a hitközség égisze alatt működött. Maga a *„belügyminiszter úr Őnagyméltósága 98.610/1942. számú engedélye méltóztatott megengedni a muszosok téli felszerelésére indított gyűjtést"* , amihez a honvédelmi miniszter is hozzájárult, tehát mondhatni, hogy kegyes állami támogatással próbált segíteni az első világháborúban szolgált tartalékos zsidó tisztek által 1942-ben alapított bizottság.

Számomra torokszorongató arról olvasni, hogy 1940-ben e bizottság *„Horthy Miklós országlásának huszadik évfordulójára"* a Dohány utcai templomba hálaadó istentiszteletet szervezett. Magasztos ünneplés lehetett? A szavakban talán hála is volt, a lelkekben azonban semmiképpen.

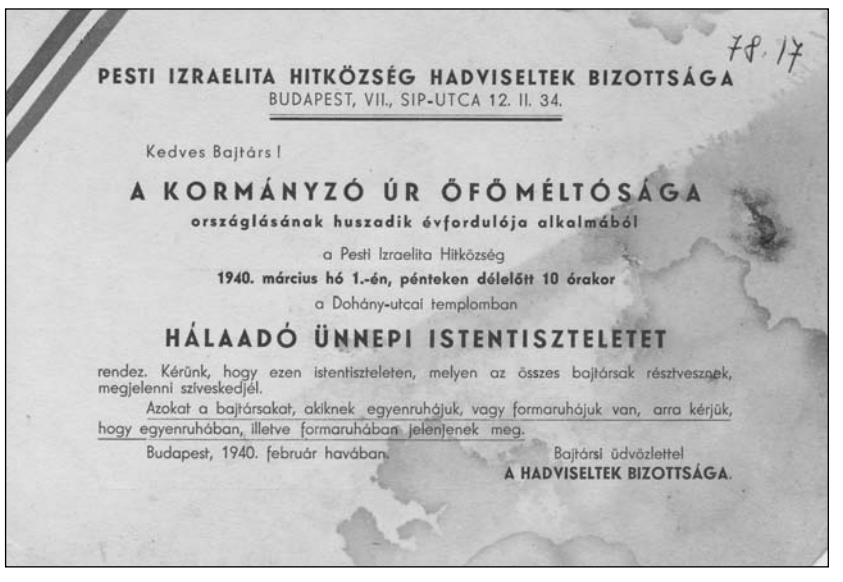
78.17

PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG HADVISELTEK BIZOTTSÁGA
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 12. II. 34.

Kedves Bajtárs!

A KORMÁNYZÓ ÚR ŐFŐMÉLTÓSÁGA
országlásának huszadik évfordulója alkalmából
a Pesti Izraelita Hitközség
1940. március hó 1.-én, pénteken délelőtt 10 órakor
a Dohány-utcai templomban
HÁLAADÓ ÜNNEPI ISTENTISZTELETET
rendez. Kérünk, hogy ezen istentiszteleten, melyen az összes bajtársak résztvesznek, megjelenni szíveskedjél.

Azokat a bajtársakat, akiknek egyenruhájuk, vagy formaruhájuk van, arra kérjük, hogy egyenruhában, illetve formaruhában jelenjenek meg.

Budapest, 1940. február havában.

Bajtársi üdvözlettel
A HADVISELTEK BIZOTTSÁGA.

A Magyar Zsidók Lapja 44 februárjában arról írt, hogy a Hadviseltek Bizottsága raktárai „teljesen üresek..." Hol voltak ezek a gyűjtőhelyek? A Csáky u. 3.-ban, a Bethlen tér 2.-ben, a Nagyfuvaros u. 2.-ben, a Páva u. 39.-ben, az Aréna út 35.-ben, a Bosnyák tér 12.-ben, a Síp u. 12.-ben, a Hollán utcai kultúrpalotában...

Azzal kezdtem, hogy 1939 tavaszán, tehát nyolcvan éve lépett hatályba, a szégyenletes zsidótörvények sorába az egykori honvédelmi törvény (is). Nyilvánvaló, hogy a szomorú kerek évfordulón lesz emlékező ünnep, cikk, tanulmány, történészi vita, konferencia, esetleg szánom-bánom állami gesztus... Mindegyikre szükség van. A fenti idézeteket is érdemes talán megismerni.

Politzer Tamás

„Mi a neved, zsidó?”

Askenázi nevek Közép-Kelet-Európában

Az askenázi zsidók voltak az utolsók Európában, akiknek családnevet kellett felvenniük. A legtöbb esetben maguk találták ki, hogyan hívják őket a jövőben, de megesett, hogy fizetni kellett az áhított névért.

A címünkben szereplő idézet természetesen a *Brian élete* című Monty Python-klasszikus egyik legemblematikusabb mondata, és tökéletesen passzol mostani témánkhoz, a zsidó családnevekhez. 2014 januárjában ugyanis egész nagy karriert futott be egy askenázi zsidó nevekről szóló anyag az amerikai és nyugat-európai sajtóban, holott az eredeti cikk 2012 novemberében született. Na de kik azok az askenázik? Az askenázi zsidók a főként kelet-európai zsidó közösség tagjai, anyanyelvükként a jiddist használták. A folyamatos üldöztetés elől elmenekültek oroszországi és osztrák–magyar monarchiabeli lakóhelyeikről, és nagyrészt az Egyesült Államokban és Izraelben telepedtek le. A világ zsidó népességének mintegy nyolcvan százaléka askenázi származású, összesen 10-11 millió ember, akik közül az USA-ban öt-hat milliónyian, Izraelben pedig 3-4 milliónyian élnek. Ráadásul Európában ők voltak azok, akik utoljára családnevet vettek fel, éppen ezért rendkívül árulkodóak az askenázi vezetéknevek: vagy foglalkozásról, vagy lakóhelyről mesélnek. A névfelvétel egyébként érdekesen zajlott, néhol a német nyelven beszélő zsidók már a 17. század végén így tettek, máshol csak akkor, amikor erre kötelezték őket. Ez a folyamat az osztrákok által birtokolt területeken kezdődött 1787-ben, és az orosz cári területeken ért véget 1844-ben. Az egészre a jobb nyilvántartás érdekében volt szükség: így lehetett (erővel) elérni, hogy ezen zsidók is fizessenek adót, járjanak iskolába stb.

Persze a zsidók többsége nyilván nem bízott a kormányzatban, így aztán sokáig két neve volt egy zsidónak: a hagyományos és a hatósági ügyintézés miatt felvett. Voltak, akik összevonták a kettőt, így például a hagyományos „valakinek a fia” jellegű névadást németesítették/szlávosították. Így Mendel fiából Mendelssohn lett, Ábraham fiából pedig Abramson vagy Abramovics. Persze tekintettel voltak a nőkre is, némely családokban ugyanis komoly üzletet vittek a nők, így ott úgy döntöttek, hogy a férjnek a felesége nevéből képeznek új családnevet. Így lett Edel férjéből Edelman, Gitl férjéből pedig Gittelman.

És te hová valósi vagy?

Nemcsak apáról vagy feleségről, hanem lakóhelyről is adtak maguknak nevet az askenázi zsidók. Így például akit Bergernek neveztek, többnyire városi ember volt, akit pedig Bergnek vagy Bergmannak, az dombon vagy hegyen lakott. De rengeteg más név is utal arra, hogy hová valósi a gazdája: Bayer – bajorországi; Berliner, Berlinsky – berlini, Németország; Bloch, Wallach – külföldi; Deutsch, Deutscher – német; Dorf(man) – falusi; Frankfurter – frankfurti, Németország; Gordon – grodnói, Litvánia; Heller – Halléba valósi, Németország; Horowitz, Hurwich, Gurevitch – horovicei, Csehország; Krakauer – krakkói, Lengyelország; Lipsky – lipcsei, Németország; Litwak – Litvániába valósi; Minsky – minszki, Fehéroroszország; Mintz – mainzi, Németország; Ostreicher – ausztriai; Prager – prágai, Csehország; Rappoport – portói, Portugália; Shapiro – Speyerbe valósi, Németország; Schlesinger – sziléziai, Németország; Unger – magyarországi; Vilner – Vilniuszba valósi, Litvánia; Warshauer, Warshavsky – varsói, Lengyelország; Wiener – bécsi, Ausztria.

ASKENÁZI ZSIDÓ NEVEK KÖZÉP-EURÓPÁBAN

Sokan azonban nem a fenti metódusokat alkalmazták, hanem foglalkozásuk alapján választottak családnevet. Az eredeti cikk rengeteg különböző foglalkozásból eredő vezetéknevet felsorolt, most csak egy kivonatot közlünk ebből: **Kétkezi munkások:** Baker, Boker – pék; Fleischer, Fleischman, Katzoff, Metzger – hentes; Drucker – nyomdász; Einstein – kőműves; Feinstein, Silverstein, Steiner – ékszerész; Fisher – halász; Forman – kocsis; Glazer, Glass, Sklar – üveges; Goldstein – aranyműves; Kastner – bútorasztalos; Kravitz, Portnoy, Schneider, Snyder – szabó; Kunstler – művész; Kramer – boltos; Sandler, Schuster – cipész; Schmidt, Kovalsky – kovács; Spielman – zenész; Wasserman – vízhordó. **Kereskedők:** Garfinkel, Garfunkel – gyémántkereskedő; Kaufman – árus; Salzman – sóárus; Tabachnik – dohánykereskedő; Tuchman – ruhakereskedő; Wechsler, Halphan – pénzváltó; Zucker, Zuckerman – cukorárus. **Egészségügyi dolgozók:** Apotheker – gyógyszerész; Feldscher – sebész. **Alkoholárusítással kapcsolatos nevek:** Bronfman, Brand, Brandler, Brenner – lepárlót üzemeltető; Braverman, Meltzer – sörfőző; Kabakoff, Krieger, Vigoda – kocsmáros; Geffen, Wine, Weinglass – borárus; Weiner – borász. **Vallási/közösségi munkák:** Altschul, Althschuler – a régi prágai zsinagógában dolgozó; Cantor, Kazan, Singer, Spivack – kántor, kórusvezető; Feder, Federman, Schofer, Sofer, Schäffer Schreiber – írnok; Klausner – kis közösség rabbija; Lehrer, Malamud, Malmud – tanító; Rabin – tanító; Reznick, Schechter, Schachter, Schuchter – rituális mészáros; Richter – bíró; Sandek – keresztapa; Schulman, Skolnick – sekrestyés.

Az eddig felsoroltakban csak egy-egy identitásképző tulajdonság került az asztalra, de a továbbiakban olyan neveket ismertetünk, amelyek vagy a személyiségre, vagy a kinézetre vonatkoznak. Az idős embereket Alter vagy Alterman névvel illették, a bottal járókat pedig „háromlábúnak” (Dreyfus) nevezték – bár nem tiszta a dolog, a német Trierből származókat is Dreyfusnak hívták. A listán itt is rövidítettünk: Erlich – őszinte; Gottleib – istenfélő; Geller, Gelber – „sárga”, szőke; Gross, Grossman – nagy; Feifer, Pfeifer – fütyülő; Fried, Friedman – boldog, békés; Hoch, Hochman, Langer, Langerman – magas; Klein, Kleinman – kicsi; Klug, Klugman – okos; Krauss – göndör; Kurtz, Kurtzman – alacsony; Reich, Reichman – gazdag; Reisser – óriás; Roth, Rothman – vörös (hajú); Roth, Rothbard – vörös szakállú; Schein, Schön, Schönman – szép, jóképű; Scharf, Scharfman – éles (eszű); Stark – erős.

Állati név!

No igen, állatok után is sikerült családnevet választani askenáziéknál, így például aki liba szeretett volna lenni, az a Gans nevet választotta. Bär, Berman, Beerman, Beronson – medve; Adler – sas; Einhorn – egyszarvú; Falk, Sokol, Sokolovksy – sólyom; Fink – pinty; Fuchs, Liss – róka; Hecht – csuka; Hirschhorn – szarvasagancs; Löb, Loeb – oroszlán; Ochs – ökör; Strauss – strucc; Wachtel – fürj.

A hagyománytisztelő askenázik közül sokan a Bibliából vagy a Talmudból választottak nevet. A két legnépszerűbb a Cohen és a Lévi volt, mindkettőből rengeteg nevet kreáltak: Cohn, Kohn, Kahan, Kahn, Kaplan, Levy, Levine, Levinsky, Levitan, Levenson, Levitt, Lewin, Lewinsky, Lewinson. De ezeken kívül még az alábbi neveket gyűjtötte össze Bennett Muraskin: Aaron – Aronson, Aronoff; Asher; Benjamin; David – Davis, Davies; Ephraim – Fishl; Emanuel – Mendel; Isaac – Isaacs, Isaacson/Eisner; Jacob – Jacobs, Jacobson, Jacoby; Judah – Idelsohn, Udell, Yudelson; Mayer – Meyer; Menachem – Mann; Reuben – Rubin; Samuel – Samuels, Zangwill; Simon – Schimmel; Solomon – Zalman. Ezeken kívül héber eredetű kifejezések rövidítésével, valamint héber és jiddis szavakból származtatva is képeztek neveket.

Amikor az osztrákok kötelezővé tették az askenázi zsidók számára a családnév felvételét, néhányan a lehető legszebb neveket próbálták kiválasztani. Ezek többsége a természet szépségeihez kötődött, ráadásul a hivatalnokok némely esetben pénzt szedtek azért, hogy ezen neveket bejegyezzék. Ilyen nevek voltak többek közt: Applebaum – almafa; Birnbaum – körtefa; Kestenbaum – gesztenyefa; Kirschenbaum – cseresznyefa; Mandelbaum – mandulafa; Nussbaum – diófa; Tannenbaum – fenyőfa; Teitelbaum – pálmafa. Idetartozott még néhány név (pl. Blumen – virág, Fein – finom, Gold – arany, Grün – zöld, Lowen – oroszlán, Rosen – rózsa, Schön, Schein – szép), amelyekhez bizonyos utótagokat csatoltak, így szebb nevet kaptak. Ilyen utótag volt például: berg – domb, hegy; thal – völgy; bloom – virág; zweig – koszorú; blatt – levél; vald vagy wald – erdő; feld – föld. Így lehetett például olyan szép nevet képezni, mint a Blumenfeld (virágföld), Goldberg (aranyhegy), Rosenthal (rózsavölgy) stb.

A legjobb névadás mégiscsak ez

Muraskin egyébként a 2012-es cikkéhez később egy hibajegyzéket is csatolt – mi is ezt felhasználva állítottuk össze a fentieket. A szerző – aki egyébként nem genealógus, csak lelkes szobakutató – egy régi viccel zárta értekezését. Állítólag egy Amerikába vándorló zsidó a bevándorlásiaktól kapott új nevet. Mivel a lehetőségek országába érkező nem tudott angolul, így a nevét tudakoló kérdésre csak azt tudta válaszolni, hogy „Shoyn fargesn”, azaz „Máris elfelejtettem”. Ezt persze a hatóság embere félreértette, így lett ebből a férfiból Sean Ferguson. Mondjuk az ember csak elgondolkodik ilyenkor, hogy milyen nevet választana magának, ha holnap azt mondanák, hogy új névre van szüksége. Ön például mit választana?

Földi Bence/vs.h

Merengő

Fogoly lettem testembe-bánatba temetve,
hallván a zajt a fejembe mint esőcseppek
kopogását hűvös nyári este.

Merengő lettem búskomor és méla kinek
szíve már nem szerethet újra, boldogtalan
irigyelve a boldogat mászkál mint kísértet az
elhagyott házikóban.

Reményvesztett reménytelen lettem s
ütött-kopott padló kormolja a talpam.
A merengő ki mereng a lepusztult, kietlen,
zavart barakkban.
Puskapor s hamu kavarog a Tájban hangosan
üvölt minden porszem a fájdalmat kiáltva.

Mesél minden szempár, mi csak a földes útra szegődik.
Mesélnek a vasutak, a sínek, miben a bűn hangja ordít.
Mesélnek a falak, ahol a kín ostromol.
S majd elmeséli egy szív, mi igaz fájdalmat hordozott.

(A verset egy haláltábor meglátogatása ihlette.)

Deutsch Cintia

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Belgium

A VIF belga lap tájékoztatása szerint a zsidó szervezetek kártérítést igényelnek a holokauszttáldozatok leszármazottai számára az SCNB vasúttársaságtól. A követelés indoka, hogy 1942. augusztus 4. és 1944. július 31. között a nácik a belga vasutak segítségével mintegy 25.600 zsidót és cigányt szállítottak a Mechelenben lévő gyűjtőhelyről az auschwitzi haláltáborba. Közülük csak 1200-an élték túl a végső megoldást. A német megszállás idején a közismert antiszemita Narcisse Rulot volt az SCNB vezetője, aki együttműködött a nácikkal. A vasúttársaság vezetése 2012-ben bocsánatot kért az áldozatok szenvedéséért, amit az érintettek nem tartottak kielégítőnek. Az SCNB egyelőre elzárkózik a kárpótlás teljesítésétől, és a zsidó közösség képviselőit a közlekedési miniszterhez irányították. Pozitív példát jelent, hogy a francia SNCF 2014-ben 50 millió eurót fizetett a leszármazottaknak, és a holland NS vasúttársaság is eleget tett a kártérítési követeléseknek. A második világháború kitörésekor Belgiumban mintegy 75.000–80.000 hittestvérünk lakott, akiknek a száma jelenleg 40.000 fő. A zsidók elsősorban Antwerpenben és Brüsszelben élnek.

Belgium. A mecheleni gyűjtőtábor

Spanyolország

Isac Querub Caro, a Spanyolországi Zsidó Hitközségek Szövetségének (FCJE) elnöke a „Senador Angel Pulido” elnevezésű kitüntetést adományozta VI. Fülöp spanyol királynak. Üdvözlőbeszédében az elnök kijelentette, hogy az uralkodó nagyon sokat tett a szefárd élet megújhodásáért és a hagyományok megőrzéséért nemcsak Spanyolországban, hanem a világ más részein is. Idézte VI. Fülöp szavait: „nagyon sokat mulasztottunk” eddig. Az FCJE a kitüntetést 2005-ben alapította azon személyek és szervezetek számára, akik támogatják a zsidó közösségeket, határozottan kiállnak a vallási toleranciáért és az antiszemitizmus ellen. Az eredetileg orvosi végzettségű, katolikus vallású Angel Pulido (1852–1932) szenátor elsőként kereste a 15. század végén Spanyolországból vallási okokból száműzöttek utódaival, a szefárdokkal a kapcsolatot, akiket „haza nélküli spanyoloknak” nevezett. A 20. század elején meglátogatta a balkáni országokban található szefárd közösségeket, és megvédte a török megszállás alatt lévő Palesztinában üldözött szefárdokat. Marokkóban iskolákat szervezett a zsidó gyerekek számára.

Spanyolország. VI. Fülöp a díjjal

Törökország

A Daily Sabah napilap ismertette, hogy Edirnében a ramadán böjt befejezésekor 1100 fő részvételével tartott iftar vacsorán zsidó hívők is megjelentek. Günay Özdemir kormányzó szerint a találkozó jó példája a felekezetek békés egymás mellett élésének. Ishak Ibrahimzadeh, a zsidó közösség vezetője kijelentette, hogy ez már a negyedik közös ünnepi vacsora, amelyen évről évre egyre többen vesznek részt. A 20. század elején az Ottomán Birodalomban 200.000 hittestvérünk élt. Jelenleg mintegy húszezer zsidó polgára van Törökországnak, akiknek a 90 százaléka isztambuli lakos. Túlnyomó többségük a szefárd rítust követi. A palesztinbarát kormányzat Izrael-ellenes hangulatot gerjeszt, ami erősíti az antiszemitizmust.

Törökország. Ishak Ibrahimzadeh

Németország

A frankfurti városi tanács szolidaritási kampányt indított a zsidó közösség támogatására és a fajgyűlölet ellen. Az utcákon elhelyezett „Együtt Frankfurtban” feliratú plakátokon egy kipát viselő személy látható, jellegzetes helyi épületekkel a háttérben. A falragaszok szövege szerint a zsidó életnek régi hagyományai vannak Frankfurtban, amelynek ez elválaszthatatlan az identitásától. Említés történik a zsidók hozzájárulásához a város kulturális életéhez és pénzügyi központtá alakulásához. A felirat hangsúlyozza, hogy az antiszemitizmus nemcsak a zsidók problémája, hanem az egész társadalom ügye, és elítéli a diszkrimináció és a rasszizmus minden megnyilvánulását. Avichai Apel frankfurti főrabbi, a Németországi Ortodox Rabbitanács elnöke felkereste Peter Feldmann polgármestert, és megköszönte a kezdeményezést. A főrabbi kijelentette, hogy fontosak az ilyen lépések, mert bátorítják a zsidó közösséget. Megerősítik, hogy békében élhetnek és nyugodtan gyakorolhatják vallási életüket. Frankfurt jelenleg hétezer hittestvérünk otthona.

Németország. Egy az 1400 plakát közül

Kovács

Bemutatjuk a rabbikat: Darvas István

Amit a legjobban szeretek, az a hagyomány átadása oly módon, hogy az nyomot hagyjon az emberek viselkedésében és az élethez való viszonyában – mondja a Mazsihisz vallási vezetőit bemutató sorozatunkban Darvas István főrabbi, a Bét Jehuda (ORZSE) zsinagóga rabbija.

Mikor és miért határozta el, hogy rabbi lesz?

Már egy éve a rabbiképzőbe jártam szociális munkás szakra, amikor váratlan inspiráció hatására azt éreztem, hogy el kell kezdenem tanulni rabbinikus tudományokat. De ennek semmilyen alapja nem volt korábban, váratlan döntés volt számomra és a környezetem számára is.

Mit jelent, hogy semmilyen alapja nem volt? Nem volt vallásos?

Azt, hogy az egész ifjúságom erős zsidó öntudattal, de a vallási élettől távol eső felfogásban telt. Nem tudom, hogy mi váltotta ki bennem azt a bizonyos inspirációt a vallási életre, hiszen nem kerültem krízishelyzetbe, nem szenvedtem hiányt semmiben, hanem egyik pillanatról a másikra azt éreztem, hogy nekem a

rabbiképzős órákon a helyem. Jelentkeztem Schőner Alfréd professzornál, aki nagy szeretettel fogadott, és 1998-ban el is kezdtem a tanulmányaimat. Alig másfél héttel később egy ismerősömtől megtudtam, hogy Izraelből hazajött egy ortodox szófér, vagyis tóraíró, aki tanítványokat keres. Ő volt Zeév Paskesz, akinek a tanítványa lettem, szóval nemcsak a rabbiképzőben tanultam, hanem a Kazinczy utcában is. 2005 őszén avattak rabbivá.

Hol kezdett dolgozni?

A rabbiképzőben az utolsó évem úgy telt, hogy két zsinagógában voltam tóraolvasó: az ORZSE-n, Schőner professzor mellett, valamint a Nagyfuvaros utcában, majd ez utóbbinak lettem a rabbija 2010-ig. Ezután a Dózsa György úti zsinagógában dolgoztam, ahol három év alatt sikerült egy erős, jól működő közösséget építeni egyrészt a helyiekből, másrészt azokból, akik jöttek velem a Nagyfuvaros utcából. Végül úgy alakult, hogy 2013 óta az ORZSE rabbija vagyok.

Gondolom, hogy egy rabbinak a hivatása a mindene, az élete, a munkája és a hobbija egyszerre, de mégis mi az, amit a legjobban szeret benne?

Amit a legjobban szeretek, az a hagyomány átadása oly módon, hogy az nyomot hagyjon az emberek viselkedésében és az élethez való viszonyában. Nem tudok a zsidóságra vallásként tekinteni, mert a vallás definíciója számomra az, hogy a vallás nem más, mint rendszeres időközönként, esetlegesen hetenként egy vagy több alkalommal végzett spirituális tevékenység az Örökkévalóval való kapcsolatkeresés kifejezéseként. A zsidóság azonban ennél több, hiszen nem heti egy vagy két alkalmat, hanem folyamatos jelenlétet követel. Zsidónak lenni heti 168 órában kell vagy lehet, és ennek a folyamatos zsidóságnak az élet minden területén van – vagy lehet – olyan megnyilvánulása, amely a hagyományból táplálkozik, vagy amely a hagyománnyal összeér. Kétségtelen, hogy vannak a zsidó életnek rituális elemei, de az ember akkor is zsidó, amikor a civil életben közlekedik, amikor meccset néz, amikor tanul, szóval a zsidó ember mindig zsidó. Ennek az átadása fontos nekem annak érdekében, hogy a zsidó emberek örömmel és heti 168 órában éljék meg a zsidóságukat.

Az elmúlt húsz évben érték emlékezetes, nagy csalódások a zsidósággal kapcsolatos ítéleteiben?

Gyerekkoromtól fogva sokáig végigkísérte az életemet az a tévedésem, hogy akik valami igazán jót létrehoznak, megformálnak, működtetnek ebben a világban, azok egyúttal kivételesen jó emberek is. Ebből kifolyólag számos csalódás ért, amikor kiderült egy-egy maradandót alkotó emberről, hogy nem is olyan nagyszerű, amilyennek képzeltem. Ennek a helyzetnek az volt a megoldása, hogy sok idő elteltével be kellett látnom: alapvetően én a saját ítéleteimben csalódtam, és nem az emberekben. Ez a felismerés segített hozzá ahhoz, hogy ha ilyen szemmel nézem a világot, akkor az emberi hibák és hiányosságok is elfogadhatóbbak, hiszen emberiek. Mióta ezt tudom, nem ér csalódás. Eltűnt.

Ez magyarázható a hit erejével?

Nem tudom, mert sok mindennel magyarázható, nem pusztán a hittel, hanem a tanulással vagy a tapasztalással is. Ezek összessége idővel meghozza a maga eredményét különböző felismerések formájában. Hadd mondjak egy példát: konfliktusba keveredtem valakivel, pontosabban nem is volt az konfliktus, mert én nem haragudtam rá, csak ő énrám, és ezt valahogy nem tudtuk föloldani. Egyszer beteg lett, én pedig az egyik szombaton elkezdtem imádkozni a gyógyulásáért. Nem volt ez tudatos, inkább magától értetődő volt, hogy ha beteg, akkor imádkozom érte. Aztán meggyógyult, s ezzel együtt a kapcsolatunk is rendeződött, amit ugyancsak magától értetődőnek éltem meg, mert azt éreztem, hogy így működnek a dolgok.

A tórát olvasó és tanító emberként hogyan tudja földolgozni a világban naponta történő szörnyű igazságtalanságokat?

Nem szokták szeretni, amikor ezt mondom, de szerintem igazságtalanság nincs. Mert ha igazságtalanságok volnának a világban, ez azt jelentené, hogy a világ alkotója és kormányzója igazságtalanságokhoz adja a nevét. A kérdésre az a válaszom, hogy azok, akikben van késztetés a jóra, valamilyen okból nem eléggé erősen és kitartóan képviselik a jót. Az emberi szenvedést nem a rossz diadalának, hanem a jó hiányának értelmezem. Egy-egy súlyos élethelyzetben az embernek két dolgot kell párhuzamba állítania: egyrészt azt, hogy van saját felelősségünk, másrészt azt, hogy nem száz százalékban vagyunk urai annak, ami történik velünk. Ha száz százalékban uralnánk az életünket, abban nem lenne helye az Istennek. Akkor lehet esélyünk a megértésre, ha képesek vagyunk egyensúlyt teremteni a felelősségünk és a kiszolgáltatottságunk között. Belátom, hogy ezt nagyon nehéz dolog elmagyarázni egy szenvedő embernek, de talán segít. A talmud azt mondja, hogy ha az ember jobb világban akar élni, akkor először javuljon meg ő maga. Enélkül nem fog menni. Ha inkább önfejlesztésre fordítjuk azt az időt, amit az igazságtalanságon való morfondírozással töltünk, akkor sokkal többet használunk a világnak.

Kácsor Zsolt/mazsihisz.hu

IZRAELI SZÍNES

Forog a gyomrom attól, amikor egy magyar zsidó Izrael-ellenes

Lakásokat tervez Izraelben és Budapesten, újságot ír, politikáról elmélkedik, és szeret nyíltan, élesen fogalmazni. Mihály Amichay Éva elmondása szerint feltöltődni jár Tel-Avivba, hogy kibírja Pesten, mert úgy véli, itthon minden jó szándékot megöl az irigység.

Több évtizedet éltél Izraelben, most ingázol a két ország között. Több mint harminc éve tervezel lakásokat. Tudjuk, egész más világ a kettő. Munkád során mit tapasztaltál, miben mások az igények lakástervezés terén Izraelben és nálunk? Mi a legfontosabb színtér egy izraeli és egy magyar lakásban?

Mihály Amichay Éva: Minden lakás sokat elárul a benne lakóról, a jól megtervezett lakás pedig jól szolgálja a benne lakót. Nekem ez utóbbi a célom.

Természetesen eltérőek az izraeli és a magyar lakások, elsősorban a klimatikus különbségek miatt, de persze az életforma, a mentalitás is más.

Mivel Izraelben nagyon gyorsan változik minden, egy lakás alaprajzából meg tudom mondani, hogy mikor épült a ház, illetve azt is, mikor történt a felújítás. Általánosságban elmondható, hogy az izraeli család nagyobb (az egy anyára eső gyerekhányad a zsidó nők esetében 3,16, az arab nők esetében 3,11 – a statisztika szerint), vagyis legalább három gyerekszobára van szükség és külön master bedroomra (szülői háló fürdővel, gardróbbal). Nőtt a fürdőszobák száma, minimum egy külön fürdőszoba kell a gyerekeknek, de nem ritka, hogy minden gyerekszobához tervezünk egy fürdőszobát, és külön vendégvécét mosdóval.

Az izraeli lakásokban a mosógép sosincs a fürdőben, régebben a mosóteraszon volt, ma már a komplexebb háztartási helyiségben. Korábban a bejárati ajtón „bezuhantunk” a nappaliba, mostanában a „megérkezés terét” is egyre szofisztikáltabban tervezzük meg. A konyhák nagyok, mert nemcsak az ortodox vallásosoknál, hanem sok hagyományőrző családnál is kóser a háztartás, gyakorlatilag két konyha van egymás mellett, egy tejes és egy húsos.

A konyha és az étkező a legfontosabb a zsidó lakásokban, mert tudják, hogy ott vannak a legtöbbet.

A nappali már attól függ, hogy ortodox vallásos a család vagy nem – az elsőnél nagyon sok könyv van a nappaliban, a másodiknál hatalmas televízió...

Persze ezeken túl is nagyon sok az apró különbség, és az igények is gyorsabban változnak ott, mint Magyarországon. Izraelben mintha sebesebben forogna a Föld!

Mi a különbség az izraeli és a magyar emberek mentalitása között? Valamiért úgy képzelem, az izraeliek tudatosabbak, ugyanakkor jobban tudnak örülni a pillanatnak. Így van?

MAÉ: Ezt nagyon jól érzed. Nem minden izraeli tartja meg a sábbátot, ahogy a halacha előírja, de benne van a levegőben, a tömegek mozgásában, hogy vasárnaptól csütörtökig munka, rohanás, intenzív küzdelem a megélhetésért, harc mindennel és mindenkivel szemben azért, hogy az élet jobb legyen, de már péntek reggel érezhető, ahogy nyugalom ereszkedik a városra, és ez szombat estig kitart. A tudatos, hatékony cselekvéshez időnként meg kell állni, végig kell gondolni a dolgokat – erre mindenkinek ott van a sábbát. Azt hiszem, hogy aki állandó terrorfenyegetettségben él, annak egyetlen lehetősége a normális életre, ha az élete minden percét igyekszik jól megélni. Örülni annak is, ha süt a nap, de akkor is, ha esik az eső.

Hol érzed magad jobban, Izraelben vagy Magyarországon? Miért? Mit érzel, mikor leszállsz a repülőről Izraelben? És amikor a budapesti Liszt Ferenc reptéren tesz le a gép?

MAÉ: Sokan megsértődnek itt Magyarországon, ha azt mondom, én feltöltődni megyek Tel-Avivba azért, hogy kibírjam Pesten. Nem azért, mert nem szeretem azt a helyet, ahol születtem, hanem mert ez a város felemészti a pozitív energiáimat. A lányom, aki drámaíró, tökéletesen fogalmazta meg, hogy miért nem tudna itt élni (minden nyáron eljön a gyerekeivel két-három hétre). „Magyarországon minden jó szándékot megöl az irigység” – idestova 20 éve, hogy ezt mondta, de sajnos mind a mai napig aktuális. Ami biztató, hogy már ismerek olyan 20-30 éveseket, akik elég sikeresek abban, amit csinálnak, és nem az irigység motiválja a cselekedeteiket.

A reptereken nem érzek semmit, legfeljebb fáradtságot – sokat repülök, a reptér olyan, mint bármely tömegközlekedési csomópont, olykor idegesítőbb, de megszoktam, az időmet igyekszem hatékonyan használni, bárhol vagyok. Persze ha a Ben Gurionon kimegyek a friss levegőre, ami 20 fokkal melegebb, mint Pesten, fülig ér a szám, mert a meleget jobban elviselem, mint a fagyot.

Hogyan élje meg zsidó identitását az, akinek nincs módja vagy kedve alijázni?

MAÉ: Először is mindenkinek van módja alijázni, ha akar! Ezernyi kifogást hallottam, hogy miért nem, de az mese – egyébként nem kell megindokolni, hogy miért nem alijázik valaki. Legutóbb Spiró György nyakatekert okfejtését olvastam a maga zsidóságával kapcsolatban – a szememben szánalmas volt. (Sikerült megint néhány magyar zsidó értelmiségi barátomat elveszíteni, de én akkor is egyenesen fogalmazok.) Éljen mindenki ott, ahol boldog! Ha valaki zsidóként Magyarországon érzi jól magát, akkor éljen itt, és legyen boldog!

Az identitást két oldalról közelíthetjük meg, addig nincs semmi gond, amíg magunk határozzuk meg a magunk identitását, és aszerint élünk. Lehet valaki izraelita vallású magyar, zsidó származású magyar, magyar zsidó stb. A probléma ott jelentkezik, hogy a környezetünk miként ítéli meg az identitásunkat. De bízzunk abban, hogy nem lesz második holokauszt, és a magyarországi zsidók békében élhetnek a maguk meghatározta identitásukkal, legyen az bármi.

Attól viszont forog a gyomrom, amikor egy magyar zsidó, akárhogy is határozza meg a maga identitását, Izrael-ellenes szóban vagy írásban, anélkül, hogy az arab–izraeli konfliktus problémájába kicsit is beleásta volna magát. Összes információja az MTI-tudósításokból ered, de tanácsokat ad arra nézve, hogy az izraelieknek mit kellene tenniük.

Az Izraelbe költözéstől sokakat – gyanítom – a terrorveszély tart vissza. Tudható, milyen fokú a katonai készültség. Mennyiben érzékelhető ez a mindennapokban? Nyugodtan, félelem nélkül sétálhatsz az utcán a barátaiddal?

MAÉ: Szerintem ez is csak ürügy, hiszen pár ezer forintért ki lehet repülni, meg lehet mindent tapasztalni, ha valakit érdekel, hogy mi van Izraelben. Másfél éve szervezek workshopokat Tel-Avivba, Jeruzsálembe, a Holt-tengerhez – segítek megismerni az országot olyanoknak, akik valóban szeretnék. Nem turistacélpontokat látogatunk, hanem az izraeli életérzést szeretném átadni – többnyire sikerrel. Kevés zsidó vesz részt ezeken a workshopokon, de számomra öröm, hogy legalább néhány magyar ember a saját tapasztalataira építi ezáltal véleményét Izraelről, és nem a torz médiára.

Úgy tudom, a kóserságot elég speciálisan értelmezed. Pontosan mit takar ez?

MAÉ: A háztartásom nem kóser – sosem törekedtem erre. Az életvitelemben igyekszem a zsidó életritmus nagyszerű rendszerét megtartani a magam speciális helyzetében, vagyis hétfőtől csütörtökig embertelenül sokat dolgozom, az építőipar kemény szakma, sok küzdelemmel. A péntek délelőtt a háztartásomé, és ahogy bejön a sábbát, az én otthonomra is leszáll a béke, a nyugalom. Gyertyát gyújtok, izraeli műsorokat nézek az interneten, olvasok. Időnként a barátaimmal sábbátolok, nagy ritkán még zsinagógába is elmegyek, de alapvetően szeretek egyedül otthon lenni – egész héten annyi emberrel vagyok kapcsolatban, hogy sábbátkor direkt felüdülés az egyedüllét. A szombat a feltöltődésé, de előfordul, hogy írok, amit egy vallásos zsidó nem tenne.

Szerinted mik a zsidó identitás alapjai ma a szekuláris zsidóság körében? Mi tarthat össze egy ennyire sokszínű és szétszóródott közösséget? Közösség-e egyáltalán a mai világi zsidóság?

MAÉ: A zsidó egy nép! Nem akármilyen közösség, hanem egy nép. Egy nép, aminek van saját vallása. A történelem során sokan ki akartak iratkozni ebből a népből, mondván, ők nem vallásosak, akkor tehát nem is zsidók (ez a Spiró-féle érvelés is). Aztán mindig voltak olyan gonosz figurák a történelemben, akiket nem nagyon érdekelt, hogy a zsidók vallásosak vagy sem, az internacionalista kommunizmus hívei vagy buddhisták lettek... A zsidó az zsidó! Lehet ezt emelt fővel viselni, ahogy az izraeliek többsége teszi, és lehet sumákolni. Nekem nem tisztem mások viselkedését megítélni. Én választottam egy utat, mindenki megválaszthatja a magáét. Csak azt tudom, hogy a zsidóság olyan évezredes emberi bölcsesség őrzője, amit kidobni az ablakon ostobaság. Nem kell vallásosnak lenni ahhoz, hogy valaki a zsidó filozófiát, a történelmet, a héber nyelvet tanulmányozza. A zsidó nép magját a közös tudás és az emlékezet tartja össze.

Nemrégiben egy magyar értelmiségi társaságban az ország helyzetéről volt szó. A szokásos panaszáradat... Én erre azt mondtam, hogy „a sivatagi nemzedéknek ki kell halnia”, akkor változik majd meg a helyzet. A résztvevők egyike sem tudta, hogy mit jelent az a kifejezés. Holott ez azokra a zsidókra utal, akik az egyiptomi rabszolgaság után 40 évig bóklásztak a sivatagban. Ezek az emberek nem úgy szocializálódtak, hogy képesek legyenek harcolni a céljaikért, a szabadságért. Majd ha ők kihalnak, akkor jön egy szabad nemzedék, akikkel el lehet foglalni Kánaánt. Izraelben az általános iskolás gyerekek is tudják a hetiszakaszokat... Nem azért, mert vallásosak, hanem mert annyi emberi bölcsesség van bennük, hogy érdemes tudni.

Hogy tekintenek rád az ügyfeleid és az olvasóid? Nekem a profi szakemberen túl a lélek ismerőjének is tűnsz. Meg szoktak keresni személyesen is az emberek, hogy kikérjék a véleményedet magánéleti ügyekben? Te hogy tekintesz magadra a szakmádon túl? Mi a tágabb értelemben vett küldetésed?

MAÉ: A küldetés túl nagy szó. Mint minden embernek a Földön, úgy gondolom, hogy nekem is van feladatom. Petőfi szőlőszem-hasonlata, tudod, egy csepp a borban, de nem mindegy, hogy milyen ízű az a csepp. Amit gondolok, arról írok, legyen az város- vagy lakástervezés, politika vagy életmód. Azért vannak saját online lapjaim, mert így szabadon írhatok. Nem tartozom egyetlen politikai csoporthoz sem. Megdolgoztam a gondolati és cselekvési szabadságomért.

Sok fiatalnak tervezek lakást, aminek során beszélünk arról, hogy miként érdemes élni. Ha az én tapasztalatomból valaki tanul, az jó neki, engem pedig elégedettséggel tölt el. Magánéleti ügyekben még a gyerekeimnek is óvatosan adok tanácsot – a sorsát végső soron mindenki a saját belátása szerint alakítja. Annak viszont nagyon örültem, hogy fiatal szakemberek, lakberendezők, építészek felkértek, hogy tanítsam őket. Így alakult a Térszervezés Tanulókör.

Egy előadásodon azt mondtad, az ügyfeleidtől azt kéred, írjanak esszét magukról. Ez azért nem mindennapi gyakorlat. Ezenfelül minden alkalommal ragaszkodsz a személyes találkozáshoz. Fontos neked a személyes kapcsolat a megbízóiddal? Mennyiben segíti ez a munkádat?

MAÉ: Az évek során a tapasztalataim alapján kialakítottam egy hatékony munkamódszert. Minden potenciális kliensnek elküldöm, amikor hozzám fordul. Ha elfogadja, akkor lehet továbblépni. Mivel jó lakást csak akkor lehet tervezni, ha a megrendelő partner ebben, elengedhetetlen megismerni az ő világát. Ehhez kell találkozni vele, de ez nem elég. Saját magának is tisztában kell lennie, hogy mit szeretne, tehát az esszéírás elsősorban neki segít összefoglalni, rendszerezni a vágyait. Ugyanakkor ennek a szövegnek minden szava fontos információt jelent a tervezőnek – már ha odafigyel rájuk. Mondok egy példát: egy fiatal pár élete házát szeretné megépíteni. Az építész több variációt is csinált, 7-8(!) alkalommal találkoztak, ám a pár még ezután sem volt igazán elégedett. Érezték, hogy valami nem stimmel, eljutottak hozzám...

Megírattam velük az esszét, amit nagyon komolyan vettek ők is, én is. Egyszer találkoztunk, ahol már megoldási javaslatokat tettem, amelyek tetszettek nekik. Ezután a koncepciótervet, amely valójában bútorozott kiviteli terv szintű, két nap alatt elkészítettem, a pár teljes megelégedésére. Nincs több variáció – egynek kell nagyon jónak lenni!

Gulisio Tímea/Kibic

Arany Medve Izraelnek

A Juliette Binoche vezette nemzetközi zsűri idén Nadav Lapid rendező izraeli–francia–német koprodukcióban készült, Synonymes (Szinonimák) című filmjének ítélte oda az Arany Medvét.

A rangos fesztivál történetében izraeliként a fődíjat elsőként átvevő Lapid azt mondta: Lehet, hogy a film egyesek szerint botrányos, de számomra ez a film a mozi nagy ünnepe. Remélem, az emberek meg fogják belőle érteni, hogy az olyan heves érzelmek, mint a düh és a gyűlölet, a ragaszkodás és a

Nadav Lapid az Arany Medve díjat veszi át a 69. Berlinalén

Fotó: John Macdougall/AFP

kötődés, valójában édes unokatestvérek – tette hozzá az izraeli megosztó politikára utalva.

Az önéletrajzi ihletésű film Joáv (Tom Mercier), egy megszállott izraeli fiatalember tragikomikus története, aki országa politikája elől menekülve Párizsban próbál új identitást keresni és beilleszkedni egy francia szótár segítségével.

A Berlinale történetében izraeliként legutóbb Joseph Cedar rendező vehetett át Ezüst Medve díjat 2007-ben.

Az idei második helyezett François Ozon Grâce à Dieu (Isten áldásával) című filmje, amely a katolikus egyházban zajló rejtélyes szexuális zaklatások túlélőinek életéről szól. A díjat a rendező a szexuális visszaélések áldozatainak ajánlotta fel.

A legjobb női és férfi alakításért járó Ezüst Medvét a So Long, My Son (Ég áldjon, fiam) című kínai film szereplői, Jong Mei és Vang Jincsun vehették át. Jong Mei a díjátadáson országa úgynevezett egygyerekes politikájának utóhatásaira célozva így nyilatkozott: A film egy fiát elvesztő nő tragédiája. Örülünk, hogy sikerült bemutatni.

ujkelet.live/Új Élet

WEISZ GYÖRGY

A gyűrű

A millenniumra készült az ország. Bökönyben, a szabolcsi kis faluban 1896-ban alig ezren laktak. A Fő utcán, a templom környékén jól megfért egymás mellett a kocsma, a tanító háza, meg Schiffmannék kis szatócsboltja. Izidor sokszor szaladt hátra a tisztaszobába, hogy mindenórás asszonykájára vessen egy pillantást. A sparhelten forrt a víz, Palkó Anna, a bőbeszédű szomszédasszony ott állt a vajúdó Sára mellett. A férfi megnyugvással vette tudomásul, hogy a felesége még egyben van, bár nagyon nyöszörgött. Visszament a boltba. Dél körül járhatott az idő, Izidor éppen petróleumot mért egy hatalmas hordóból, amikor Anna rohant be széles mosollyal: megszületett Schiffmann Józsika. A faluban ebben az időben ötven zsidó család élt, volt saját rabbijuk, vágójuk és kis zsinagógájuk, ahol minden reggel és este imádkoztak a hívek. Bökönytől alig húsz kilométerre volt Nagykálló. Izidor másnap befogta a lovakat, elment Kállóba a csodarabbi, Taub Izsák sírjához, és megköszönte neki, hogy egészséges utóddal áldotta meg őt az Örökkévaló.

A kis Józsika jó eszű, eleven gyerek volt, apja beíratta a szomszédos újfehértói jesivába, és mire elérte a zsidó felnőtt életkort, a 13. esztendőt, már komoly céljai voltak az élettel: mindig mondogatta, ha nagy lesz, ő bizony elmegy a faluból, nagyon messze, talán még Pestre is. Addig azonban besegített otthon, ha kellett, vitte a boltot, etette az állatokat, esténként azonban mindig olvasgatott a petróleumlámpa mellett. Aggódva figyelték a világ eseményeit, már amennyi eljutott hozzájuk. Az első világháború már két éve pusztított, amikor Jóska alig húszévesen megkapta katonai behívóját. Az olasz frontra vezényelték. Két évet szolgált, afféle mindenes volt. Ha kellett, kenyeret sütött, de jól bánt a fegyverekkel is, a legkeményebb ütközetekben segítette katona bajtársait. Isonzónál egy repesz eltalálta a bal kezét, de nem kellett amputálni, megúszta.

'19 januárjában jött vissza Bökönybe. Apja nem bírta a megpróbáltatásokat, a háború alatt meghalt, anyját szélütés érte, otthonba került. József vitte tovább a családi boltot. Összejárt a két utcával arrébb lakó lánnyal, Goldstein Etellel, és 1921-ben elvette feleségül. Még ugyanebben az évben Schiffmann Józsefet vitézi renddel tüntették ki, háborús hősnek nyilvánították. Büszke volt rá a falu elöljárósága is. A jegyző – Sós János – keresztény létére is jó kapcsolatot ápolt a zsidó közösséggel. Elment a rabbihoz, és javasolta, közösen ünnepeljék meg Schiffmann József királyi kitüntetését. Sós úgy gondolta, csináltat a hősnek egy arany pecsétgyűrűt, S. J. monogrammal. Érdekes, mondta a vallási vezetőnek, az én nevem is így kezdődik. A rabbi örült a kezdeményezésnek, és javasolta, legyen a gyűrű felnyitható, és helyezzenek bele egy piciny héber mondatot a Tórából, amelynek szintén S. J. a két kezdőbetűje: „Smá Jiszroél, Halljad, Izrael!" Így is lett. A gyűrűt a jegyző adta át Schiffmann-nak, szép beszéd kíséretében, amelyben ékesen ecsetelte az isonzói hős emlékezetes tetteit.

Aztán újra jöttek a dolgos hétköznapok, hetek, hónapok, évek, hanem a világ előbb szinte észrevétlenül, majd egyre nyilvánvalóbban megváltozni látszott. A zsidótörvényeket már Bökönyben sem lehetett nem tudomásul venni. Schiffmann Józsefet ez azonban nem érintette, mert háborús hősnek számított, és úgy gondolta, bármit akar a szélsőség, ő védve van, különben is szeretik és becsülik falujában. Aztán 1944 egy késő nyári estéjén hozzájuk is bekopogott a postás. Úgy szólt a verdikt, hogy másnap reggelre legyen menetkész állapotban az egész család, viszik őket Nyíregyházára. József azonnal a jegyzőhöz rohant, és érdemeire hivatkozva kérte a mentességet, de a falu vezetője csak ingatta a fejét.

A zsidóknak menni kell – hajtogatta, és abból sem csinált titkot, hogy ha tudna, se akarna segíteni. A magyar érdek mindenekelőtt! Schiffmann Józsefnek még a lélegzete is elakadt. Mindenre, csak erre nem számított. Amikor végre megértette, hogy ebből a csapdából nincs kiút, lehúzta ujjáról a monogramos gyűrűt, és letette Sós asztalára.

Auschwitzban kötöttek ki, és rajta kívül mindannyian a gázkamrákban végezték.

Mindeközben Sós, akinek volt füle az idők szavát meghallani, még 1944 novemberében Pestre ment, hamar rátalált eszmetársaira, mert belépett Szálasi pártjába. A Dunaparti kivégzések aktív résztvevője volt. Különös módon az ujján mindvégig ott virított az a bizonyos gyűrű, a fedele alatt a tórai idézettel, amelyet éppen az amúgy nemkülönben deportált falubeli rabbi kérésére engedett nagy kegyesen elhelyezni még annak idején.

A háború után József visszatért Bökönybe, és hamarosan már a kommunista párt tagja lett. Ez nem is lehetett kérdéses azok után, amit átélt. A borzalmakban minden hozzátartozója odaveszett, és bár a falu amúgy mit sem változott, de valahogyan mégsem volt már a régi. Egyedül volt, nehezen találta a helyét, mígnem egy szép napon össze nem futott gyerekkori játszótársával. Magda is egy szál maga jött vissza a pokolból. Onnantól számítva egyre gyakrabban találkoztak, beszélgettek, míg végre az egyik péntek este, mindjárt a gyertyagyújtás után, megkérte az özvegy kezét.

Sóst a háború vége Budapesten érte. Nemigen akaródzott neki visszatérni falujába. A fővárosban jóformán senki nem ismerte, és mint olyan sokan mások, hasonszőrű társaival igyekezett alkalmazkodni az új világ rendjéhez. Jóformán csak egyszer sodródott nehéz helyzetbe, amikor valaki jelentős összeget ajánlott az ujján lévő ékszerre. Azt hazudta, apai örökségtől semmi áron meg nem szabadulna.

József? Hazament, és újranyitotta a boltját. Maga sem értette pontosan, de a vendégkör hamar visszaszokott hozzá. Senki nem kérdezte a hogy volt, mint volt időkről, s ő sem hozakodott elő azokkal a hónapokkal. Volt, hogy a pult mögött állt, volt, hogy áru után futkosott, idővel mintha minden a régi kerékvágásba zötyögne vissza. Mindent beszerzett, igyekezett mindenkinek a kedvében járni, de persze a pártmunkát sem hanyagolta el. Talán csak egyvalami változott, hogy Schiffmannról Salamonra magyarította a nevét. Látszólag minden a helyére került az életében, de legbelül a lelke soha nem nyugodott meg. Hiányzott a háború előtti családja, mint ahogy a friss asszonyának is az övéi. Minden szomszéd, minden ház, minden fű, fa, bokor az elveszejtettekre emlékeztette őket. Ezért is döntöttek úgy, hogy két faluval arrébb, új környezetbe költöznek. Ott folytatta, ahol Bökönyben abbahagyta. Boltot nyitott, jeleskedett a közéletben, nem véletlen, hogy hamarosan a település tanácselnöke lett.

És hogy lám, milyen furcsa az élet, mindeközben Sóst pártiskolára küldték két évre a Szovjetunióba. Amikor visszajött, a Belügyminisztériumban kapott állást, feladata az aprófalvak ideológiai és gazdasági felügyelete lett. Első önálló megbízatása pont abba a községbe rendelte, ahol József volt a tanácselnök. A két S. J., a két József természetesen nem tudott egymásról, nem is sejtették a másikról, hogy él-e, hal-e.

A fekete Pobeda a tanácsháza előtt parkolt le. Sós a tanácselnök után tudakolódzott a titkárnőnél, aki illedelmesen bekopogott a főnökéhez, majd szélesre tárva az ajtót, invitálta a pesti hivatalnokot: Salamon elvtárs várja Önt.

A döbbenet mindkettőjük arcára kiült. Azonnal felismerték egymást. Az íróasztal mögött Schiffmann, alias Salamon, az ajtóban a megrökönyödött Sós, előrenyújtott jobbjának gyűrűs ujján az a bizonyos ékszer. A találkozás rövid volt és tárgyszerű. Amint az akkoriban szokás és gyakorlat volt, megbeszélték az időarányos tervek teljesítését és a pártmunka aktuális teendőit. Másról, egyébről nem esett szó közöttük.

Salamon meggyötörten, kedvetlenül tért haza. Magda nem tudta mire vélni párja szomorúságát, de a férfi végül mindenről beszámolt. A nő indulatosan vonta kérdőre, miért engedte futni Sóst, miért nem hívott azonnal rendőrt, s ha már akkor nem, most azonnal üljön neki, és írjon feljelentést. Ennyivel tartozik elhurcolt családjának! Óriási veszekedésbe torkollott a vitájuk, mert József nem akart kötélnek állni. Közölte elhatározását: nem foglalkozik az egykori jegyző múltjával. Jeges volt a reggel közöttük, Salamon kedvetlenül és kialvatlanul ment munkába, mert nem volt egészen biztos magában, hogy jól döntött. Magdában azonban forr a méreg, az engesztelhetetlen düh, és még azon a délelőttön a megyeszékhelyre utazott, ahol a rendőrségen kitálalt.

Sóst Pesten bilincsben vitték el a munkahelyéről. Első fokon halálra ítélték. Amikor ezt Salamon megtudta, azonnal tanúnak jelentkezett. Meghallgatása során elmondta, Sós emberséges hivatalnok volt Bökönyben, és a deportálások előtt kapcsolatai révén sok falubeli zsidónak segített a fővárosba menekülni, akik közül többeknek is a védett házakban sikerült átvészelniük a megpróbáltatásokat. Mindketten tudták, hogy ebből egyetlen szó sem igaz, de a bíróság méltányolta az új tényeket, és a vádlottat felmentették. A volt jegyző és a jelenlegi tanácselnök külön távozott a bíróság épületéből. Egyik sem szólt a másikhoz, pillantásuk sem találkozott. Sós visszament a munkahelyére, leült az asztalához, lehúzta az ujjáról a gyűrűt, felnyitotta a tetejét, kivette belőle a kis papírlapocskát, aztán pedig szolgálati pisztolya után nyúlt.

Smá Jiszroél – mormogta maga elé, majd lövés dörrent.

Ezalatt Salamon a vonaton zötykölődött hazafelé, bámult ki az ablakon, és magában mormolta a kádist.

Kéz a kézben

– Tessék, Tamáskám, adom a lakáskulcsokat. A címet felírtam erre a cetlire, Nordau utca. A Hayarkonról nyílik. A ház két sarokra van a tengerparttól, ahol csak a nyugágyért és a napernyőért kell fizetni. Remek kis öböl az a rész, mi nagyon szeretjük. Jobbra elég közel a kis reptér – én így hívom –, oda jönnek-mennek a helyi gépek. Balra, az úttól a vízig lenyúló kerítés mögött, az ortodoxok fürdőtelepe. Mögötted, a Hayarkon és a part között, egy magas homokdomb tetején régi ház, kis ligettel körbevéve. Ha lebontanák, ide még elférne egy nagy hotel, de állítólag dollármilliókért sem adja az ürge, pedig már temérdek szállodás próbálta a telket megszerezni.

A lakás az utca felől földszintes, de a kert felől majdnem első emeleti. Most renoválják a házat, lehet, hogy még körül van állványozva és műanyag lepel takarja. A Zsuzsi lakásának ablakait ez nem árnyékolja, mert azok mind a kertre néznek. Nagyon hangulatos az üvegezett terasz, mi mindig ott reggelizünk. Már mondtam, hogy két hálószoba, szalon, egy kádas és egy zuhanyozós fürdő, konyha, gardrób. Elférnek hárman, ne félj. Minden működik, nyugi. Ha valami meghibásodna, csengess be a szemközti lakásba, Mirjám majd segít.

Mi csak október közepén megyünk vissza. Már harmadik éve azt vezettük be, hogy júliustól október közepéig Pesten vagyunk, az én lakásomban, így szinte kibekkeljük az izraeli nyári hőséget. Az októbertől júliusig tartó időszak nagyon kellemes ott, a pesti zimankós tél volt, nincs. Míg Pesten vagyunk, a Zsuzsi tel-avivi lakását, míg Izraelben, az én pesti garzonomat adjuk ki. Nem, nem, csak ismerősök jöhetnek szóba.

Ez, látod, nagyon jó kérdés. Gyerekkori ismeretség, sőt szerelem ez köztünk. Zsuzsiék a Szemere utcában, mi a Csáky – ma Hegedűs Gyula – utcában laktunk. A szüleink jóban voltak, a barátság eredetére én bizony nem emlékszem. Már mindketten sárga csillagot viseltünk, amikor úgy igaziból megcsókoltuk egymást.

Aztán... aztán a nagy semmi. Máig nem tudom, hogy anyu és apu vajon a pesti gettóban...? Én ugyanis onnan kiszöktem, Rákospalotán bujkáltam egy fuvarosnál, aki apám négy lovát, két szekerét, ha felvágós akarok lenni, a fuvarozóvállalatát átvette a nehéz időkben. Zsuzsiék védett házakban tengődtek, a szüleit nyilas járőr vitte el.

Egyedül maradtam, jobban mondva egy rokonom élt: anyai nagybátyám, aki könyvkötőként próbálta az újrakezdést. Nála lettem inas, bár a rossz idők előtt, a polgári iskola elvégzése után, gépészmérnöki álmaim voltak. Szoktam mondani, hogy rám nem a numerus clausus vonatkozott, hanem a numerus nullus. Amikor a Visegrádi utcai könyvkötő műhelyt államosították, Tibor bácsit és engem felvettek a Pátria nyomdába könyvkötősegédnek. Én nem onnan mentem nyugdíjba, mert hatvanötben átléptem a szövetkezeti szektorba. Feleségem könyvelő volt a szalaggyárban. Úgy alakult, hogy egyszerre mentünk el nyugdíjba.

Máris mondom. Fél év sem telt el a nyugdíjas érából, drága feleségem elhagyott bennünket. Ancsa unokám leérettségizett, szinte rögvest alijázott is. Fotóműteremben dolgozik. És neki köszönhetem áttételesen, hogy kamaszkori szerelmemmel, Zsuzsával ismét találkoztam. Igen, itt vagyunk a történetnél.

Öt évvel ezelőtt, már nem tudom, hányadik alkalommal, repültem Izraelbe. Én mindig az El Allal, mert tudod, így már a gépen úgy érzem, hogy Izraelben vagyok, izraeli levegőt szívok. Imádom, ha ivritül zajonganak, úgymond üvöltöznek körülöttem. Köszönni tudok legfeljebb. Úgy szoktam viccesen fogalmazni, nem adnak el ivritül, de venni sem tudnak velem. Kis bőröndömet éppen feltettem a csomagtartóba, amikor a mögöttem várakozó szőke, szemüveges, kissé molett hölgy előbb héberül, majd amikor észrevette tanácstalan pislogásomat, magyarul kért meg, segítsem az utazótáskáját feltenni. Segítettem, a derekam majd leszakadt, olyan nehéz volt... Szuszogva megjegyeztem: nagyon szívesen... Egy komplett herendi étkészletet vett Pesten a hölgy, az volt a hatalmas táskában. Egymás mellett ültünk, beszélgetni kezdtünk. Igen, ő is, én is Tel-Avivba. Én az unokámhoz, ő pedig haza. Én talán hatodszor megyek. Ő? Negyvennyolc óta először volt ismét Pesten. Amikor a Csáky utcai zsinagógát hozta szóba, én annyit tudtam kinyögni, hogy gyerekként... Valami azt súgta, most kell bemutatkozni: én is oda jártam a szüleimmel, Szamosi Ervin a nevem... Felsikoltott, sírt, percek múlva tudott megszólalni: Bandika... Bleier Zsuzsi vagyok a Szemere utcából...

Döbbenetes volt... most sem találok rá szavakat... Néztük egymást, sírtunk, aztán megfogtuk egymás kezét, nem tudtunk beszélgetni... Mintha az utóbbi ötven évünk nem is lett volna, mintha a sárga csillagos fiatalságunk...

Így kezdődött, jobban mondva így folytatódott a mi szinte el sem kezdett szerelmünk...

Zsuzsi is özvegy volt már. Én kerestem őt mindenütt negyvenötben, de semmi nyom nem volt. A szomszédjaik csak széttárták a karjukat. Nagybátyám is érdeklődött néhány hivatalnál, útmutatást azonban nem kaptunk. Az emléke maradt nekem.

Igen, mondom. Ő rokonokkal került Izraelbe. Egy morfinista pesti közjegyző arany pecsétgyűrűért címeres okiratot csinált nekik, amiben igazolta, hogy Blitz Zsuzsanna Blitz Dezső és felesége, Kerényi Malvin örökbe fogadott gyermeke. Dezső papa hamar feltalálta magát Izraelben. Előbb segédként dolgozott, majd 51-ben kis ékszerboltot nyitott a Dizengoffon. Mutatta nekem Zsuzsi az első boltot: az egyik ház oldalfalához épített kis kuckó volt, alig egy méter széles, befelé pedig legfeljebb három méter. A keskeny ajtó egyben kirakat is és pult is volt. Még most is láthatsz ilyen üzleteket itt-ott. Ügyesen üzletelt Dezső papa, hamarosan igazi boltja lett, hátuljában kis ékszerészműhellyel, aranyműves- és órássegéddel, mert órát is árultak, javítottak. Zsuzsi ott volt eladó, boltvezető, mindenes. A bolthelyiség még most is az övé, jelenleg az egykori órássegédjük üzletel benne. Dezső papa könyvelője lett a Zsuzsi férje. A fiuk Amerikába ment a katonaság után, csak egyszer volt otthon, az apja temetésén. Én nem tudom, nem merem kérdezni, valami lelki dolog emészti a katonaság óta... Egyszer találkoztam Zsuzsi unokájával, kétméteres, kaftános, pajeszos óriás, Brooklynban eszrog- és kipaárus...

Egymásra találtunk hát. Kész csoda, nem? Szeretet ez, nagynagy, kölcsönösen, odaadóan viszonzott szeretet, de lehet, hogy szerelem... Hatvan fölött már nem is tudja az ember... Volt úgy egyszer, hogy én maradtam Pesten, csak Zsuzsi ment vissza. Minden nap beszéltünk telefonon. Úgy a tizedik napon Zsuzsi megjegyezte: szerintem jobban örülne az El Al, ha nem a telefontársaság profitját gyarapítanánk... Két nap múlva repültem.

Érezzétek jól magatokat a lakásunkban. Majd látjátok, hogy sok-sok matyó, kalocsai, kalotaszegi meg más magyaros kézimunka van. Ja, és a huszonhat darabos herendi készlet, amit én emelgettem a repülőn... Használjátok nyugodtan, de ha valamelyik eltörne, akkor velem gyűlik meg a bajotok!

Politzer Tamás

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Közös képviselet, társasházkezelés, ingatlanközvetítés, ingatlankezelés Budapesten. Dr. Bíró Anna, 06-70-505-9394, 06-70-383-5004, info@drbiroanna.hu

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomtatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Messinger Miklós, +36-20-934-9523, rcontact@t-online.hu

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690, este 06-1-322-8439

Eltartási, illetve életjáradéki szerződést kötne egészségügyben dolgozó hölgy idős személlyel ingatlanért. Havi juttatás megállapodás szerint. 06-20-388-8987.

Hírek, események röviden

– Adomány. Neumann Anna 20.000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítvány támogatottjai részére.

– A sárbogárdi zsidóság történetéről szóló kiállítás május 1-ig tekinthető meg az Újpest-Rákospalota körzet kultúrtermében (1042 Budapest, Liszt F. u. 7.), hétköznap 9–13 között. Előzetes bejelentkezés szükséges a 06-30-892-2728-as telefonszámon.

Halálozás

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy Régner Róbert nyugalmazott tanár életének 83. évében elhunyt. A gyászoló család.

ÚJ ÉLET
a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Programajánlat

MÁRCIUS

Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)

Március 4. (hétfő) 19 óra: Oroszzsidó dallamvilág – koncert
Március 5. (kedd) 19 óra: Nőnapi örökzöld slágerek – musicalkoncert
Március 7. (csütörtök) 19 óra: Rejtő–Nádasi: Balfácánok – kabaré
Március 12. (kedd) 19 óra: Hamletman – beavatószínház
Március 13. (szerda) 19 óra: Végszó: Hernádi Judit – beszélgetőest
Március 14. (csütörtök) 19 óra: A Hóvirág őrs naplója – filmbemutató
Március 16. (szombat) 19 óra: Platón: A védőbeszéd – monodráma
Március 19. (kedd) 19 óra: Több mint szemtanú... – sorozat: Kuncze Gábor
Március 20. (szerda) 19 óra: Orosz-zsidó dallamvilág – koncert
Március 21. (csütörtök) 19 óra: Ingmar Bergman utolsó éjszakája – monodráma
Március 23. (szombat) 19 óra: A Pulitzer-ügy – dokudráma
Március 24. (vasárnap) 19 óra: Gábor György: Mózestől Jézusig – a február 27-i előadás ismétlése
Március 25. (hétfő) 19 óra: Mata Hari – zenés életrajz
Március 26. (kedd) 19 óra: Heller Ágnes-est
Március 27. (szerda) 19 óra: Gábor György: Mózestől Jézusig
Március 30. (szombat) 19 óra: Gerlóczy Zsigmond: Nem érek rá

Budai Micve Klub
(II. Frankel Leó út 49.)

Március 3. (vasárnap) 18.00: Klubest. A Nicky családja című színes, magyarul beszélő, szlovák–cseh–angol–amerikai–izraeli dokumentumfilmet mutatjuk be.
Március 10. (vasárnap) 18.00: Aradi Tibor, a csípős nyelvű humorista a Micve Klub vendége. Házigazda: Bóta Gábor újságíró.
Március 15. (péntek): Halvacsora.
Március 31. (vasárnap) 18.00: Rónai Egon újságíró, az ATV több műsorának vezetője a Micve Klub vendége. Házigazda: Bóta Gábor újságíró.
Állandó program: csütörtökönként 18.00 órától Frankel Baráti Kör. Csevegés, társasjáték, kártya, sakk.

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3. I. emelet)

Március 4.: Deák Gábor mispochológus lesz a vendégünk.
Március 11.: Szántó Edit (ORZSE) előadás-sorozatának III. része. Az 1222-es Aranybullától.
Március 18.: Rózsa Péter, a Klubrádió főszerkesztő-helyettese látogat el hozzánk.
Március 25.: A zongoránál a jók legjobbja, Fűzy Gábor.
Minden előadás hétfőnként 15 órakor kezdődik, szeretettel várom az érdeklődőket.

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Márc. 8.	Szombat reggel Márc. 9.	Péntek este Márc. 15.	Szombat reggel Márc. 16.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	18.00	10.00	18.00	10.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	17.30	8.00	17.40	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.30	8.00	17.40	8.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	17.00	9.00	17.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	17.30	9.00	17.40	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Vörösmarty u. 8.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.30	9.30	17.30	9.30
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.20	8.00	17.30	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.20	8.00	17.30	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.15	8.00	16.50	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	17.30	8.30	17.30	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	

A zuglói körzet pénteki (17.30) és szombati (9.30) istentiszteleteit továbbra is a Scheiber-iskolában tartja (XIV. ker., Laky Adolf utca).

NAPTÁR

Március 7-8. csütörtök, péntek	**Ádár 1.30.**	**Ádár 2.1 - Újhold**
Március 8. péntek	**Ádár 2.1.**	**Gyertyagyújtás: 5.20**
Március 9. szombat	**Ádár 2.2.**	**Szombat kimenetele: 6.26**
Március 14. csütörtök	**Ádár 2.7.**	**Zájin ádár**
Március 15. péntek	**Ádár 2.8.**	**Gyertyagyújtás: 5.31**
Március 16. szombat	**Ádár 2.9.**	**Szombat kimenetele: 6.36**

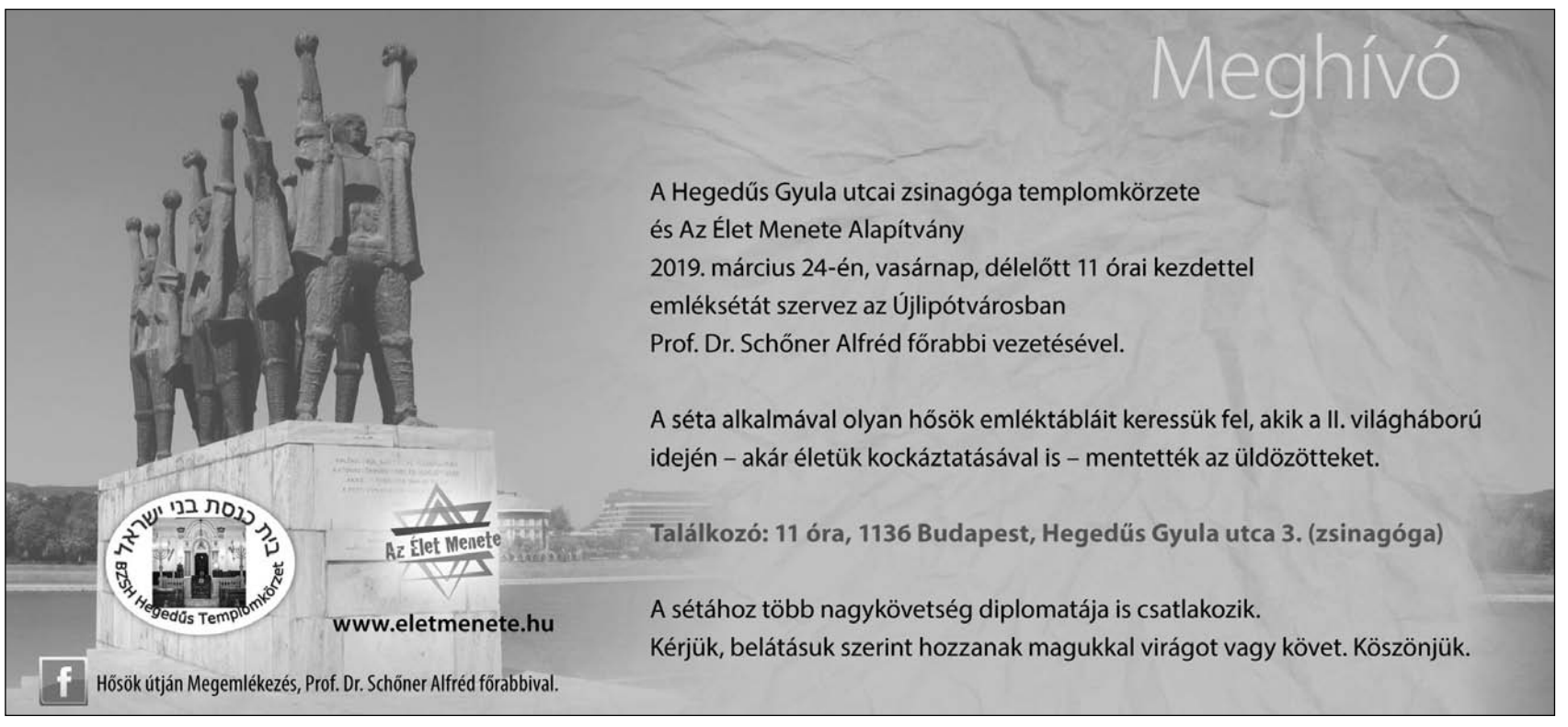

Önkéntesek jelentkezését várják a Maccabi Játékokra

Elkezdődött az önkéntesek toborzása a budapesti Maccabi Európa Játékokra, amelyet idén július 29. és augusztus 7. között rendeznek meg. A magyar fővárosban eddig példátlanul nagy nemzetközi sportversenyre több mint 30 ország több mint 2 ezer zsidó sportolóját várják, így a lebonyolításhoz mintegy 500 önkéntesre van szükség – hangzott el a szervezők tájékoztatóján.

Budapest a korábbi Maccabi Játékokon elért sikereink eredményeként nyerte el a 2019-es rendezési jogot. A 2015-ös Maccabi Európa Játékokon Berlinben a magyar sportolók 7 arany-, 8 ezüst- és 4 bronzérmet nyertek, míg a két évvel ezelőtti, 20. Maccabi Világjátékokról 3 egyéni aranyéremmel, 6 egyéni ezüstéremmel és 8 egyéni bronzéremmel tértek haza, a csapatversenyekben 3 ezüst- és 2 bronzérmet szereztek, a magyar taekwondósok pedig a legeredményesebb külföldi csapat lettek. Ilyen teljesítmények után esett a választás Budapestre, ahol a szervezőbizottság, valamint a játékok lebonyolításával megbízott EMG 2019 SPORT Kft. hatalmas várakozásokkal készül a sportversenyre.

Az Izraeli Kulturális Intézetben az előkészületek jelenlegi fázisáról szóló tájékoztatón részt vett *Motti Tichauer*, az Európai Maccabi Szövetség elnöke, valamint az EMG 2019 több munkatársa, így *Dancsi Noémi* és *Ilan Sagiv*, az önkéntes divízió vezetői, *György Bence* sajtófőnök, valamint *Szőke Fanni,* a társaság projektkoordinátora, a szállítási és étkezési divíziók vezetője.

A különböző zsidó szervezetek, intézmények, orgánumok képviselőivel folytatott beszélgetésen Motti Tichauer azt mondta: a budapesti Maccabi Európa Játékok a magyar és a nemzetközi zsidó közösségek számára kiemelten fontos sportrendezvény lesz, amelyen remélhetőleg minél több zsidó és nem zsidó vesz részt önkéntesként vagy nézőként. Közölte: az ember nem mondhatja, hogy nem szeretem a sportot, úgyhogy nem megyek a Maccabira, hiszen ez a nemzetközi rendezvény a zsidó emberek számára páratlanul jelentősnek ígérkezik a zsidó identitás megélése és erősítése szempontjából. S fontos azért is, mert – mint mondta – ez az esély nem tér vissza még egyszer, legalábbis a mi életünkben már nem valószínű, hogy ismét Budapesten rendezik meg a Maccabi Európai Játékokat.

Motti Tichauer elmondta azt is: a játékok idejére 5-7 ezer zsidó érdeklődő várható Budapestre szerte a világból, Dél-Amerikától kezdve Dél-Afrikán át Ausztráliáig, s persze számos európai országból is, a felelősség súlya tehát óriási. Az elnök arra biztatja a magyarországi zsidó szervezeteket, oktatási intézményeket, hitközségeket és orgánumokat, hogy széles körben terjesszék és vigyék hírét ennek a kivételes rendezvénysorozatnak.

A tájékoztatón elhangzott az is, hogy a szervezők már legalább száz érdeklődővel beszéltek, akik szeretnének önkéntesként közreműködni a Játékok ideje alatt. Nem várják el senkitől, hogy mind a tíz napon át dolgozzon szívességből és lelkesedésből, úgyhogy annak is örülnek, ha valaki esetleg csak egy-két napra tud időt szakítani. Különböző feladatokat kell ellátni a vendégek reptéri vagy vasútállomási fogadásától kezdve a szállásra kísérésen át a külföldi sajtó munkatársaival való kapcsolattartásig, tehát minimumelvárás az angol nyelv ismerete. A szervezők étkezést biztosítanak, és az önkéntesek elszállásolását is igyekeznek minden eszközzel megoldani – ebben az ügyben várják olyan budapesti családok jelentkezését, amelyek szívesen befogadnak egy-egy fiatalt néhány éjszakára.

Akit érdekel a lehetőség, vegye fel a szervezőkkel a kapcsolatot – contact@emg2019.hu

Együttműködés a zsidó közösségi médiával

Együttműködési megállapodást írt alá az Európai Maccabi Játékok mögött álló három szervezet, a Mazsihisz, a Maccabi VAC és az MTK Budapest, valamint a zsidó közösségi média több meghatározó szervezete.

A Mazsihisz részéről *Heisler András* elnök, a Maccabi VAC részéről *Jusztin Ádám* elnök, az MTK Budapesttől *Deutsch Tamás* elnök vett részt a találkozón és írta alá a dokumentumot. A zsidó közösségi médiát a Mazsihiszhez tartozó mazsihisz.hu főszerkesztője, *Deák Andrea,* az Új Élet főszerkesztője, *Kardos Péter* főrabbi, a Kibic Egyesület elnöke, *Borgula András,* a Bálint Ház részéről *Danks Emese,* valamint a BreuerPress és a Heti TV vezetője, *Breuer Péter* képviselte.

Heisler András az aláírás előtt a találkozón azt mondta, hogy ugyan vannak és feltehetőleg lesznek is súrlódások a szervezéssel kapcsolatban, ő mégis azt kéri, hogy a Játékokat támogató médiacégek adjanak felületet olyan témáknak, amiktől lehet lelkesedni. Idejön Magyarországra 2500-3000 zsidó sportoló, ez a legfontosabb, ezt kell hangsúlyozni. Nagyon fontosnak nevezte még, hogy a Maccabi Európa Játékok kapcsán indult el a tervezett zsidó kulturális és sportközpont megépítésének előkészítése, és ha ez 1-2 év múlva megvalósul, az az összes zsidó érdekét szolgálja.

Jusztin Ádám köszöntőjében szintén azt hangsúlyozta, hogy a Játékok sikeres lebonyolításán túl hosszabb távon is profitál a magyar zsidó közösség a sportközpont létrejöttéből. Azt is mondta, így még többen sportolhatnak zsidó egyesületi színekben, és az ő sikereik egyúttal a magyar sport sikerei is lesznek, ahogyan igaz ez a korábbi zsidó származású magyar bajnokok sikereire.

Deutsch Tamás is megerősítette, hogy amikor 2010-ben Jusztin Ádámmal még kicsit álmodozásnak tűnően tervezgették az esetleges budapesti Maccabi Játékokat, két cél lebegett a szemük előtt. Részben az az élmény, amelyet ez a magyar zsidó közösségnek jelent, részben pedig az a másodlagos haszon, ami egy ilyen rendezvény kapcsán hosszabb távon is a közösség jövőjét szolgálja. Hozzátette, hogy ez a projekt is jól halad, hiszen a beruházásról már döntött a kormány. Deutsch Tamás a Maccabi Játékokról azt is mondta, hogy ugyan sok komoly, patetikus gondolat megfogalmazható ezzel kapcsolatban, a fő cél mégiscsak az, hogy ez egy jó hangulatú, vidám rendezvény legyen. Utólag, ha az élmények leülepednek, úgyis összeáll majd mindenki fejében, hogy milyen jelentős esemény volt ez.

A köszöntő után a jelenlévők aláírták a megállapodást, amelynek lényege, hogy kölcsönösen segítik egymás munkáját a Maccabi Európa Játékok sikere érdekében. A szervező cég információkkal, kész anyagokkal, hirdetésekkel, a médiacégek pedig felületekkel, saját tartalmakkal, valamint kedvező hirdetési lehetőséggel segítenek.

A Szombat című folyóirat is jelezte, hogy tematikus lapszámban foglalkozik majd a Maccabi Játékokkal, és szintén kedvező ajánlatot ad hirdetésekre.

emg2019

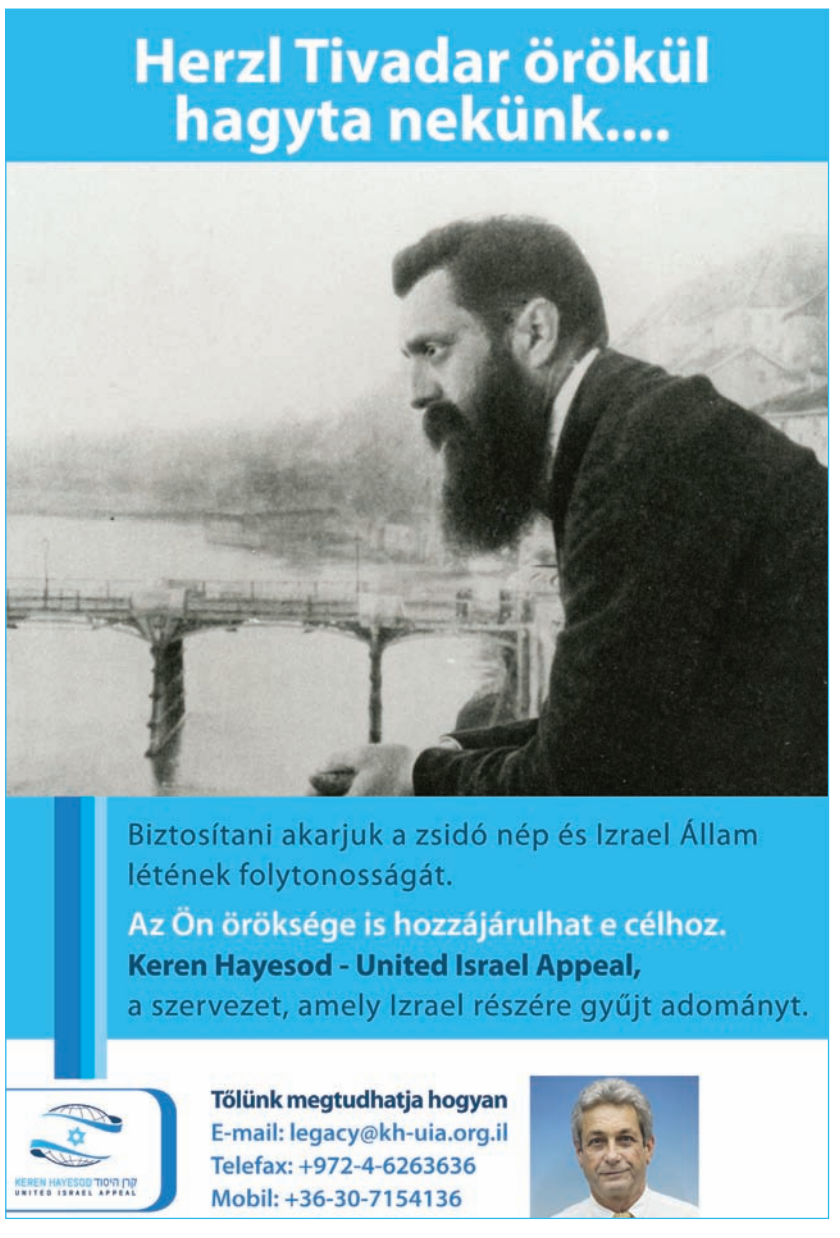

Nezsihisz

ÖNINTERJÚ

– Hát ez meg milyen csudabogár, rabbi úr?

– Ez a Neológ Zsidó Hitközségek Szövetsége!

– Ez az új név?

– Nem, de ez kéne hogy legyen, mivel a 30 évvel ezelőtti névadás idején még az ortodoxok is bent voltak! Ma csak neológok vannak!

– És akkor miből tűnik ki, hogy magyarországi?

– Nezsihiszem, az „m” a végén a magyar!

– Ez jó! A valóságon kívül mi az előnye?

– Hát csak annyi, hogy az új végződésnek köszönhetően mindenki sajátjának tekinti a szervezetet!

– De hát itt-ott azt olvasni, hogy ez a hungarikum (neológia) már haldoklik!

– Minden megoldás érdekel! Ha a modern ortodoxia felé vesszük az irányt: Mozsihisz, ha a reform felé: Rezsihisz stb.

– Na ez utóbbi akkor is értelmes, ha nem reform!

– Persze, tudom: rezsicsökkentés-reklám!

– Na látja! Tudunk mi gesztust tenni a kormány felé!

Kardos Péter

SPÁNN GÁBOR

Térkép e táj

Szívesen utazó nép a zsidó. Szeretünk világot látni, más népek kultúrkincseit, szokásait megismerni, és mint a történelem bizonyítja, némely helybe annyira beleszerettünk, hogy őseink időnként ott maradtak, és így alakultak ki a diaszpórák. Gondoljon csak a kedves olvasó arra, hogy elődeink negyven évig kirándultak a sivatagban, ahol még csak autentikus idegenvezetőjük sem volt, ezzel szemben több ezer csillagos szálláshelyen alhattak, és a félpanzióban benne volt a manna is.

A szinte kimeríthetetlen tárházú zsidó aszfaltfolklór két gyöngyszemét osztom meg most Önökkel.

Egy zsidó család Európából kirándulni utazik Izraelbe, mondván, ideje megnézni az őshazát. A férj-feleség már készülődik, amikor bejelentkezik harmadiknak a feleség anyja. A férj ugyan elkeseredik, de jó képet vág az elkerülhetetlenhez. Az útjuk jól sikerül, élménnyel eltelve, a zsidóság érzetével már feltöltődve hazaindulnának, amikor bekövetkezik a tragédia. A hatalmas hőségben az egyik holt-tengeri kiránduláson az anyós szívéhez kap, összeesik és meghal. A helyiek segítségükre sietnek, és már jelentkezik is a temetkezési vállalkozó: Uram! Ön most választhat, vagy hazaszállíttatja az elhunytat egy kisebb vagyonért, vagy abban a megtiszteltetésben lesz a kedves anyósának része, hogy Erec megszentelt földjében nyugodjon. Gyönyörű temetőink vannak, amiket gondozunk, az egyik például itt nem messze, az Olajfák hegyének tövében. Halachikusan és anyagilag is jobban jár, ha ránk bízza a keserű ceremóniát.

A férj hosszan hezitál, és végül így felel: Nagyon szépen köszönöm, nagy megtiszteltetés lenne, ha az anyósom Izraelben nyugodna, de én mégis inkább hazaszállíttatnám. Na de miért? – erősködik a vállalkozó. Nézze, uram – tördeli a kezét a férj –, én ismerem a Bibliát! Itt 2000 évvel ezelőtt már meghalt egy zsidó ács fia, és ugye azzal később történt valami... Nem szívesen kockáztatnék!

Egy utazási iroda előtt álldogál egy idős férfi és egy idős asszony, a kirakatot nézegetik. Szemlátomást szegény zsidók.

Az iroda vezetője – „szintén zenész” – felnéz a papírjaiból, meglátja az idős párt. Megesik rajtuk a szíve, és beinvitálja őket az irodába.

– Feltételezem, hogy a kis nyugdíjukból nemigen engedhetnek meg maguknak egy külföldi utat, ezért úgy gondoltam, hogy cégünk most egy rendkívüli akció keretében megajándékozza önöket egy eilati tengerparti nyaralással, és nem fogadunk el semmilyen elutasítást.

Az öregek természetesen örömmel igent mondanak az ajánlatra. A főnök az egyik alkalmazotthoz fordult, és azonnal foglaltat nekik szállást egy ötcsillagos hotelben és repülőjegyet.

Egy hónap elteltével megjelenik az idős hölgy az irodában. Kedvesen üdvözlik.

– Milyen volt az utazás?

– Köszönöm, minden nagyon tetszett. Csak azt szeretném megkérdezni, hogy ki volt az az öregúr, akivel meg kellett osztanom a franciaágyamat?

A konyhafőnök ajánlata: Schindler listája

Levették az étlapról azt az ételt, amit az egyik legismertebb holokausztfilmről neveztek el – írja a zsido.com. Az elnevezés miatt egy zsidó vendég tett panaszt.

Az Ausztrália keleti partján fekvő étterem menedzsere később bocsánatot kért, és azt mondta, azonnal új menüsort nyomtattak a panasz beérkezése után.

A vitatott ételhez hasonlóan amúgy több olyan fogás is szerepelt a kínálatban, amiket mozifilmekről neveztek el – derül ki a Jewish Telegraphic Agency cikkéből. Többek között a Ponyvaregény, a Terminátor és a Keresztapa is megihlette a The Arc at Nobbys nevű étterem működtetőit.

„Nem tudom kifejezni, mennyire felháborított és mekkora kellemetlenséget, valamint sokkot okozott ez a menü” – mondta nyilatkozatában a hölgy, aki elsőként tett panaszt a hely vezetőjének. „Miután elmagyaráztam, hogy miért sértő a névválasztás, a menedzser bocsánatot kért, és biztosított afelől, hogy lecserélik valami másra” – tette hozzá a Daily Mail riporterének.

(Kép forrása: The Daily Mail)